

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre	1000 L.
Fél évre	640 L.
Negyed évre	320 L.
Havonta	90 L.

Hirdetések díjazásáról szerkesztőségnek.

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banonra többlet.

Magyar gondfelhők

Akarmilyen derűsen ontja még sugarait a nyári nap, a közel-jövő horizontján kezdenek tornyosulni a gondfelhők, amelyek nem esőt hoznak magukkal, de sóhajos aggodalmakat, nem hulló falevelek a kisértől, hanem folydogáló könnyek. Az ugynevezett szeptemberi gondokról akarunk szólni, amelyek nagyban különböznek a régi szeptemberi gondoktól. Valamikor régen a szerény-fizetésű családapának csupán az okozott gondot, hogy miképpen szerzi be gyermekei részére a drága iskolakönyveket és hogyan teremti elő a tandíjat, az őszi ruhákra való és sok mindent, ami együtt járt az iskolai év megkezdésével.

Ma azonban, annak ellenére, hogy ezek a gondok nem csökkentek, sőt drágábbak lettek a könyvek és tandíjak, drágábbak a ruhák és kisebbek a jövedelmek, ezek a gondok valóságosan eltörpülnek a kisebbségekhez tartozó szülők szemében. Újabb és újabb nyilatkozatok és rendeletek ejtik kétségbe a magyar szülőket, újabb és újabb intézkedések teszik bizonytalanná gyermekeink jövőjét, mert minden esztendőben tragikusabbá válik a szülőknek eme kérdése: „Mi lesz gyermekeimmel, hová fogom beírni?”

A szinte naponta olvasható, megnyugtató ígéretek mellett, a valóság, amely ledönti az ígéretekből épült légvárakat, arra kényszerít bennünket, hogy megfontolóra tegyük hitünket az ígéretekben. „Nyelvszabadság”, „Kisebbségi jogok”, „A kisebbségek kulturájának szabad fejlődése”, „Kisebbségi iskolák”, frázisok. A valóság ez:

Nyolc év alatt összesen 160 református iskola szűnt meg. Ebből 115-öt a kormányok zártak be, 45-öt az egyház volt kénytelen bezárni. Clujon a református kollégium nyilvánossági jogát megvonták, az aradi katolikus gimnázium sorsa még ma is bizonytalan. Továbbá: rendelet érkezett épen most Targu-Mures (Marosvásárhely) városi tanácsához, amely a városi polgári iskola magyar tagozatát megszünteti. Az iskola megszüntetésével négy tanár és az igazgató veszítették el állásukat s egy nagy csomó diák vált hajléktalanná. A közoktatásügyi miniszter kötelezővé tette a helyi hatóságoknak, hogy egy év leforgása alatt, minden székely községben állami iskolát állítsanak fel és azokat a tanítókat, akik nem bírják tökéletesen az állam nyelvét, azonnal bocsássák el. Ezek a valóságok és még sok hasonló, ami kétségbe, bizonytalanná teszi sok kisebbségi tanuló jövőjét.

Milyen tévedésben vannak a miniszter urak, ha azt hiszik, hogy az ilyen intézkedésekkel, szóval tüzzel-vassal, elérhetik a kitűzött céljukat, ha azt hiszik, hogy nem elég az, ha kötelezővé teszik a kisebbségi iskoláknak, hogy a tanulókat anyanyelvük mellett államnyelvre is oktatni kell. Ezt mindenki jogosnak, természetesen találja, de viszont érthető elkeseredést szül az, ha erőszakokkal megfosztják a kisebbségi gyermekeket attól a lehetőségtől, hogy anyanyelvüket tanulják. Mi azt reméljük, hogy ezzel tisztában van a közoktatásügyi miniszter is. Hát akkor mi a célja a kisebbségi iskolák erőszakos pusztításának? Talán nem bíznak az oktatókban? Hiszen ezer módjuk van arra, hogy a gyermekek oktatását ellenőrizzék. Ez a bizalmatlanság pedig az ország kulturájának rovására megy és az örökös

és igaztalan kételkedés az együltérzés elé gördít mindig nagyobb akadályokat. A tanügyi hatóságoktól nagyobb megértést, őszintébb és nagyobb bizalmat várnak Románia kisebbségei,

mert csakis akkor állíthatják sorompóba az ország fejlődése érdekében, kulturális és gazdasági erejüket, ha eltisztul fejük fölül a gondok fekete felhője: mi lesz gyermekeinkkel.

Bratianuék tárgyalnak Erdély magyarságával

Kormány meghívást kaptak az erdélyi kisebbségi politikusok. — Duca nemzetiségi törvénye csak az 1919-es párisi nemzetközi szerződés alapján készülhet. — Kräuter Ferenc német kisebbségi képviselő nyilatkozik az új kisebbségi törvényről.

(Az Aradi Közlöny bucaresti munkatársának távirati tudósítása.) Erdélyszerte nagy felháborítást keltett Tatarescu kisebbségi miniszternek az Aradi Közlöny bucaresti munkatársa előtt tett nyilatkozata, ahol megemlítette, hogy Duca belügyminiszter szeptemberben már nyilvánosságra fogja hozni a nemzetiségi törvény-tervezetet. Már előzőleg kiszivárgott a belügyminiszteriumból, hogy egy ilyen törvény készül, azonban felelős miniszter részéről most első ízben történt a leszögezése annak, hogy a kormány komoly formában is dűlőre akarja juttatni a kisebbségi problémák komplexumát. Tatarescu miniszter ismeretes nyilatkozatában csak nagy körvonalakban utalt arra, hogy Duca már a múltban is tanujelét adta, hogy a kisebbségi problémát emelkedett nyugateurópai szemmel látja és így az érdekelt kisebbségek nyugodt érzeléssel várhatják a törvénytervezet nyilvánosságra való hozatalát. Ma Bucurestibe érkezett Kräuter Ferenc képviselő, a sváb kisebbség vezére és bucaresti munkatársunk a következő kérdéssel fordult a sváb képviselőhöz:

— Mit gondol képviselő ur, milyen szempontok szerint készül Duca nemzetiségi törvénye és milyennek kellene annak lennie, hogy a kisebbségek is megnyugvással fogadják?

A sváb vezér, aki még a háborúelőtti Magyarországban, a régi magyar nemzetiségi törvény adta keretek között folytatta a sváb kisebbségi politikát, a következőképpen válaszolt munkatársunk kérdésére:

— A nemzetiségi törvény volna az egyetlen mód arra nézve, hogy a román kisebbségi probléma teljes bonyolult komplexumát végre megoldja a kormány. Mindenesetre öröndetes tény az, hogy a kormány belátta, hogy a kisebbségi probléma nem lehet kortes-figyver és nem lehet választási trükk. Ez a probléma ma már olyan akuttá vált, melyet tényleg csak intézményesen, rendszeresen becikkelyezett törvény keretében lehet megoldani. Az utóbbi esztendő törvényhozásában annyi sok — a kisebbségekre nézve fontos — kérdés maradt megoldatlanul, amelyekre az új törvénynek feltétlenül tekintettel kell lennie. Én csak egy példát említek fel, ami világosan mutatja ezt. Például a közoktatásügyi törvényben a végrehajtó közegek belátására van bízva, hogy a kisebbségi nyelvet területeken hol kell kisebbségi szekciókat felállítani. A törvény megemlíti, hogy ezekben a kisebbségi szekciókban az állam nyelvét tanítani kell, azonban nincs megállapítva, hogy hány órában; a törvény megállapítja, hogy a kisebbségi szekciókban állami tanítónak kell a kisebbségi gyermekeket tanítania, azonban nem tesz arról említést, hogy e tanítónak bírnia kell a kisebbségek nyelvét. A végrehajtó közegek

belátására bízta a törvény — a lehetőségek szerinti végrehajtását és hogy e közegek, milyen szellemben és hogyan hajtották végre e törvényeket, arról eleget beszélnek, az elmúlt évek szomorú tapasztalatai. De nemcsak a közoktatásügyi tárca keretében, hanem majdnem minden miniszterium által beterjesztett törvényekben vannak ilyen és tág értelemben felfogható pontok és az inspektorok és adminisztrátorok és egyéb végrehajtó közegek kezei között sorvad el kisebbségi jogaink egész serege. Abban az esetben, ha Duca tényleg komolyan gondol a kisebbségi probléma végleges rendezésére, akkor csakis e szempontok szerint rakhatja le a törvénytervezete alapját. E törvénytervezetnek át kell hidálnia a különböző törvények paragrafusai között levő „lehetőségeket” úgy a vallási, közoktatásügyi, mint az adminisztrációs és a jogszolgáltatás terén. E törvény szerkesztésébe bele kell folynia az érdekelt három vagy négy miniszteriumnak, mint ahogy annak idején a magyar nemzetiségi törvény is készült. Bizonyos az — a többek között, — hogy az iskolai államsegély kérdését is e törvénynek kell megoldania, mert hiszen a közelmúlt megmutatta, hogy például e kérdésben a kisebbségekkel valóságos tojástanót járatott a közoktatásügyi és a pénzügyminiszterium. A pénzügyminiszterium kiutalta az államsegélyt, azonban a közoktatásügyi miniszterium nem kapta meg a kiutalást, viszont amikor megvolt a kiutalás, nem volt pénz erre a célra a pénzügyminiszteriumban.

— Végeredményben — folytatta Kräuter érdekes nyilatkozatát — a romániai kisebbségek részére már 1919-ben készült egy kisebbségi törvény Párisban, melyet egyrésztől Amerika, Angolország, Franciaország, Olaszország és Japán, másrésztől Románia irt alá. E törvényben le vannak fektetve nagy általánosságban a kisebbségi jogok. Ezt a törvényt Románia a parlamentben is ratifikálta és nemzetközi törvény első paragrafusa úgy szól, hogy Románia kötelezi magát, hogy nem hoz olyan törvényt vagy rendelkezést, mely e törvény szellemével ellentétes. Tehát minden valószerűsége meg van annak, hogy az új Duca-féle kisebbségi törvény — e nemzetközi szerződés belföldi pendantja lesz. A kisebbségi nemzetközi szerződés nagy általánosságban, a kisebbségekkel való bánásmód szellemét írja elő és a Duca-féle törvény részletes, mindenre kiterjedő, aprólékos feldolgozása lesz a kisebbségi problémának. Bizonyos az is, hogy ebben az esetben, nagy könnyebbsége lesz ez a kisebbségeknek, mert az eddigi parlamenti gyakorlat azt mutatta, hogy valahányszor egy kisebbségi képviselő beszéde közben e nemzetközi szerződésre hivatkozott, bizonyos ideges, fagyos hangulat támadt olyan-

Kor a parlamentben. Szinte a levegőben lógott mindenkor a néma vád, hogy (me ezek a kisebbségek azonnal a külföldi fórumhoz apellálnak. Ezentúl majd a Duca-törvényre hivatkozhatunk — fejezte be nyilatkozatát Kräuter, egy keserü mosoly kíséretében.

Kräuter Ferenc nagyérdeklődésű nyilatkozata kapcsán bucuresti-i munkatársunk még a következő érdekes hiradást, megbízható helyről származó információt közli:

A népkisebbségi kérdések ilyen speciális intézkedésekkel való rendezése természetesen nem történhetik meg népkisebbségi politikások megkérdezése nélkül. A tárgyalások — hír szerint — már meg is kezdődtek a kormány által megbízott miniszterek és egyes magyar vezető politikások között s a kormány tájékoztató memorandumokat kért be tőlük a népkisebbségek konkrét, reálpolitikailag körülírt és minimálisan nevezhető kívánságairól. A megkérdezettek neveit még nem közlik, de a közeljövőben mindenestre olyan politikai mozgódásokat várnak a népkisebbségi politikában a mértékadó körök, amelyeket a kormányprogram megvalósítására kedvezőknek ítélnék.

Elsímult a konfliktus

Aradváros és az aradi rendőrség között

Továbbra is Aradváros vezetősége gyakorolja a népesedési hivatalban a kinevezés és elbocsátás jogát.

(Arad, a. g. 19). Beszámoltunk annak idején arról a konfliktusról, amely az aradi államrendőrség és a város vezetősége között keletkezett a népesedési hivatal tisztviselőinek hovatartozása ügyében. A konfliktus a mai nappal sima elintézést nyert, amennyiben a rendőrség egyelőre elismerte a város jogát arra nézve, hogy az ott alkalmazott tisztviselőket kinevezzék vagy elbocsátásukkal. Ezzel kapcsolatban azután átirat érkezett a rendőrségtől, amely kérte a várost, vegye tudomásul Pavel Pál, Szeres Péter, Gongea Demeter és Carabet Maximian népesedési hivatali tisztviselők részint önként távozását, részint elbocsátását és ajánlja a városnak a helyükbe való kinevezéset Mocofan Dániel, Staicescu Demeter, Cecin Szavu, Berceanu János tisztviselőket. A város ilyenképen elfogadta az előterjesztést és a rendőrségi javaslat alapján ki is nevezte a négy tisztviselőt. A permanens bizottság, amely ez ügyben döntött, ugyanekkor Gongea-t és Carabet-et városi szolgáltaiba vette át.

Malomtűz Pancotan.

Ujabb tűzveszedelem riasztotta meg az aradmegyei község lakosságát. — Bűnös kezek gyújtották fel a pancotai malmot.

(Az Aradi Közlöny pancotai tudósítójának telefonjelentése.) Tegnap éjszaka fél 11 óra tájban megint tűzveszedelemre riadt fel Pancota lakossága. A község déli részén lévő és Franck János tulajdonát képező malom belsejében ütött ki a tűz, amelyet azonban a felriasztott lakosság az odaérkező tűzoltók megfeszített munkája után eloltottak. A tűz keletkezésére vonatkozólag eddig a következőket sikerült megtudnunk:

A malomtulajdonos fia úgy esti 10 óra tájban észrevette, hogy a malom belsejéből gyamuszőrej hallatszik. Betörést sejtett és segítségért elsieltett a közelben lévő Fehér Kereszt vendéglőbe, ahol több fiatalember ült együtt. Ezeket azután elhívta a malomhoz, ahol azonban betörő helyett magasra csapó lángokat tártálak. Azonnal feltörték az ajtót és behatoltak a malom belsejébe, ahol a garat és az emeletre vezető lépcső égett, sőt már a felvonó deszka is tüzet fogott. A család tagjai közben értesítették a tűzoltókat, akik hamarosan megérkeztek. Nagy munka után végre sikerült eloltani a tüzet, amelyet minden valószínűség szerint gyújtogatás idézett elő. Ezt a feltevést megerősíti az, hogy a tűz keletkezésének helyén egy üres olajos korsót találtak, amelyből a bűnös kezek valószínűleg a garatra öntötték az olajat. A kár körülbelül 50.000 lejre tehető, ami azonban biztosítás útján megtérül.

Miloteanu vezérfelügyelő az aradi városi tanács felosztatását javasolja.

Befejeződött a miniszteri pótvizsgálat Aradváros tanácsa ellen. — A vezérfelügyelő nyilatkozott az Aradi Közlönynek, majd Bucarestbe utazott. — Érdeklőségek a tanács elleni vizsgálat kulisszatitkaiból. — Már kész volt az aradi tanács felosztatási jegyzőkönyve — de visszavonták. — A harmadik vizsgálat az aradi városi tanács ellen meghozza a végleges döntést.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i szerkesztőségének telefonjelentése.) Az aradi városi tanács felosztatási történetje már túlnőtt a helyi kereteken és ma már országsszerte érdeklődéssel várják a harmadik kiküldött inspektor pótvizsgálatának eredményét. Amikor bucuresti-i munkatársunk az aradi városi tanács kérdésével közeledik valmelyik főtitkarszobához, az vezető arccal adja meg a választ.

— Hát igen, a multkori revízió nem sikerült... de talán ez a mostani sikeresebb lesz.

Ma alkalmunk volt egyik belügyminisztériumi tisztviselővel beszélni, aki az aradi városi tanács kálváriás felosztatási procedurájáról a következőket mondta el:

— Kétségtelen, hogy az aradi városi tanács felosztatására van ítélve és amikor néhány héttel ezelőtt Cristea vezérinspektor lent járt Aradon, a belügyminisztériumban mindenki azt hitta, hogy a városi tanács felett megkondult a halálharang. A legfelső közigazgatási tanács majdnem három napon keresztül tárgyalta a Cristea által felhozott vádpontokat és hosszú vita után

a felosztatás mellett döntött. Sőt el is készült a felosztatási határozat jegyzőkönyve.

A belügyminisztérium illetékes osztálya is tudomást szerzett erről a tényről és már az új városi tanács választásának technikai kérdéséről kezdett tárgyalni. Azonban két dolog történt, ami megakadályozta a felosztatási határozat tényleges végrehajtását. Az első, hogy a kormánynak kellemetlen volt, hogy a lapok túlságosan foglalkoztak a helyi jelentőségű kérdéssel, azzal vádolták meg a belügyminisztériumot, hogy az Aurescu-kormány módjára minden neki nem tetsző városi tanácsot menesztendő ohajt. A második ok pedig az volt, hogy az annak idején még Cristea vezérinspektor által összehívott tanácsülésen egyhangulag történt a bizalomnyilvánítás az aradi polgármester részére. A vélemény az volt, hogyha bűnös a polgármester és a tanács, bizalmat szavazott neki, akkor mennie kell a tanácsnak is, azonban

Cristea vezérinspektor hibát követett el, hogy hagyta a dolgokat idűg fellődni.

Ez a tény új helyzet elé állította a belügyminisztériumot, a már letisztázásra küldött felosztatási végzést visszaadták a Közigazgatási Tanácsnak és újlag tárgyalás alá vették az aradi városi tanács dolgait. És az újabb tárgyaláson aztán kiderült az a kétségtelenül Cristea vezérinspektorra nézve kellemetlen ügy is, hogy bizony a felsorakoztatott vádpontok nem voltak annyira tisztázva, hogy a kormány egy esetleges sajtó-kampánnyal is szembenézve, nyugodtan feloszlathatta volna az aradi tanácsot. Ezért vált szükségessé Miloteanu vezérinspektor kiküldetése.

— Egyáltalában nem titok a belügyminisztériumban az, hogy Miloteanu nem azért ment le Aradra, hogy „vizsgálatot” tartson, hanem hogy okot keressen, illetve találjon az aradi városi tanács és a polgármester felfüggesztésére. Azonban mi történik akkor, ha a most kiküldött harmadik inspektor sem találja meg azt a főbenjáró bünt, melynek alapján megtörténhetik a felosztatás? Jön egy negyedik inspektor, vagy pedig a belügyminisztérium belátja, hogy csatavesztes volt és visszavonul? Erre csak Franasovici miniszter tudna válaszolni, akinek az írásztalan egy jegyzőkönyv legfelső lapjára néhány város neve van írva. E városok tanácsának előbb-utóbb menni kell... és Arad is e városok között szerepel.

Ez a kérdés azonban ma már nem kérdés; maga Miloteanu vezérfelügyelő adta meg ma rája a választ. Miloteanu ugyanis a mai nappal már be is fejezte a vizsgálatot Aradváros tanácsa ellen és az Aradi Közlönynek adott nyilatkozata során határozottan ki is jelentette,

hogy Aradváros tanácsának eddigi működésében igenis vannak olyan momentumok, amelyek megéretté teszik a tanácsot a végleges felosztatásra. Miloteanu vezérfelügyelő e nagy érdeklődést keltő nyilatkozatáról, a vizsgálat befejezéséről és a vezérfelügyelő elutazásáról az Aradi Közlöny munkatársa az alábbiakban számol be részletesen:

Ma délben fejeződött be az aradi városházán a pótvizsgálat, amelyet Miloteanu Misu belügyi vezérfelügyelő napokon keresztül tartott. A mai délelőtt folyamán Angel István dr. polgármester kíséretében a vezérfelügyelő felkereste az aradi gépezeteket, ahol tüzetesen átvizsgálta azoknak az előlegeknek az ügyét, amelyeket a város 1925—26-ban folyósított az üzemeknek. Ezután a polgármesterrel együtt Gájba ment, ahol a vezérfelügyelő megnézte a Sáros Mladin-féle házat, amelynek megvétele a vádpontok egyikét képezte, majd a városi gazdaságot tekintette meg. Délben két óra felé ért véget a vizsgálat, amely után

a vezérfelügyelő bucsut vett a polgármestertől és kijelentette, hogy teljesen befejezte munkáját.

A vezérfelügyelő má délután öt órakor már el is utazott Bucarestbe.

Elutazása előtt az aradi állomáson az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott a vezérfelügyelővel a városházi vizsgálatról és annak eredményéről, amelyre vonatkozólag Miloteanu vezérfelügyelő a következőket mondotta:

— A vizsgálatot ma délben befejeztem és most megteszem írásos jelentésemet a legfelsőbb közigazgatási tanácsnak. Hogy mely vádakot találtam beigazoltnak, azt nem mondhatom meg, legalább is addig, amíg a legfelsőbb közigazgatási tanács nem nyilatkozik a vádak felett.

— Mégis, mi a vizsgálat konkluziója? A vezérfelügyelő egy pillanatig elgondolkodott, majd kijelentette: — Amit most mondom — és ezt hangsúlyozottan kijelentem — az kizárólag az én magánvéleményem. Az én véleményem az, hogy

a vizsgálat folyamán igenis terhelő adatokat találtam és olyan ügyeket, amelyek alkalmasak arra, hogy az aradi városi tanácsot feloszlassák.

Melyek ezek, még nem precizírozhatom. Anynyi azonban tény, hogy a megejtett többnapos vizsgálat konkluziójaképen

kérni fogom a városi tanács felosztatását a felsorolt szabálytalanságok alapján. Miképpen fogják azután elbírálni az előterjesztésemet, azt a jövő mutatja meg. Az én — ugyancsak — magánvéleményem azonban az, hogy a közigazgatási tanács helyt fog adni előterjesztésemnek és a vizsgálati anyag alapján most már véleményezni is fogja az aradi városi tanács felosztatását.

— Jelenleg hova utazik, vezérfelügyelő ur? — Most, az 5 óra 10 perckor induló gyorsvonattal Bucarestbe megyek, ahol megteszem jelentésemet a megejtett vizsgálatra vonatkozólag és azután pedig Oradeamára (Nagyváradra) utazom, ahol szintén vizsgálatot folytatok le az ottami tanács ellen.

Közben befutott a vonat, az örökké mosolygó Miloteanu vezérfelügyelő bucsut vett munkatársunktól és felszállott a vonatba. A vezérfelügyelő nyilatkozata alapján most már bizonyosra vehető, hogy a közeli napokban végleges döntés történik az aradi városi tanács ügyében.

Folyik a nyomozás a kétmilliópanam ügyében. Bucurestiből jelentik: A galati-i ügyészség folytatja a nyomozást Katz faexportőr családja ügyében. A CFR ellenőrjei már beismerő vallomást tettek, Katz azonban mindent tagad.

„A román nemzeti-parasztpártnak várnia kell még...”

A második kormányzópart körül folyik a harc. — Kormánypárti és ellenzéki nyilatkozatok a megegyezés lehetőségéről. — Garoflid kinevezése a néppártban. — Reorganizálják a belügyminisztériumot.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-tudósítójának távirata.) Miként az kétségtelenül előrelátható is volt, Garoflid volt néppárti miniszternek a CFR igazgatóságába való kinevezése megindította a politikai találgatások lavináját. Egyesek a kinevezésből arra következtetnek, — ahogyan már mi ezt meg is irtuk — hogy Bratianu Ionel a román nemzeti-párt helyébe a néppártot akarja újból megtenni második kormányzó pártnak, miután a Maniúkkal való megegyezési kísérletek kilátástalanok. Mára azután Garoflid kinevezésének tényét teljesen új szempontból nézik a politikai események örök és fáradszatólagan magyarázó. Eszerint Bratianu Ionel távolról sem gondol arra, hogy a néppártot mesterségesen újból második kormányzópárttá avassa. Ez igen sok politikus szerint teljesen lehetetlen, mert a régenség nem hagyhatná jóvá Bratianu szándékait anélkül, hogy súlyos zavarokat ne idézne fel. Bratianunak számolni kell azzal is, hogy az ellenzék egyszer mégis csak összefog és erőteljes mozgalmat indít a liberálisok ellen, amit Bratianunak minden körülmények között ki kell védeni.

Az Adeverul ezzel kapcsolatban azt írja, hogy Bratianu az eddigiek ellenére sem hagyott fel a reménnyel, hogy a román nemzeti-parasztpárttal meg tud egyezni. Hogyha Bratianu a parlament zárulásán erről nem tett említést beszédében, csak azért történt, mert a kedélyeket tulizgatottnak találta ahhoz, hogy ilyen értelmű nyilatkozatát jómagának és elfogulatlanul értékelhették volna. Bratianu Ionel nem azért keresi a megegyezést a román nemzeti-parasztpárttal, mert a liberálisok gyengék és szükségük volna támogatásra, hanem főleg amiatt, mert a két párt megegyezése biztosítaná zökkenő nélküli kormánycserejüket. Mint látható — folytatja az Adeverul, — Bratianu Ionel kitart régi álláspontja mellett.

Másrészt egészen bizonyos, hogy a román nemzeti-parasztpárt nem fog ilyen irányban a liberálisokhoz közeledni. Maniúék megmaradnak felfogásukban, hogy a kormány bünt követett el velük szemben a választások alatt tanúsított magatartásával. Ennyi szenvedés és megaláztatás után a román nemzeti-parasztpárt nem nyújthat kezét a liberálisoknak, de tőlük sem fogadhatná el, csak a már ismeretett feltételek alapján. Ezért a román nemzeti-parasztpárt a törvényesség visszaállítására folytat tovább harcot és biztos benne, hogy előbb-utóbb eléri célját. Ebbeli erőfeszítéseit önmaga semmisítené meg, ha csak egy lépést tenne a liberálisok felé, csak azért, hogy a kormányban való részvételt biztosítsa, amikor a párt bizonyosra veszi, hogy a nemzet akarata előbb-utóbb odajuttatja.

A két párt közötti ellentét a belpolitika nagy kérdőjele marad. Arról sem lehet szó, hogy a két párt egyes vezeterei között induljanak meg a tárgyalások, mert Maniú nem egyszer kijelentette, hogy a liberális pártban egyedül Bratianu akarata a döntő és ezért teljesen felesleges erőfeszítés a párt más vezetőivel tárgyalásokat folytatni.

A Lupta is erről a kérdésről ír cikket és a helyzetet a megegyezés tekintetében reménytelennek látja. Bratianu és Maniú álláspontja közt átvidalhatatlan ellentétek tátonganak. — A Lupta közli egy liberális korifeus nyilatkozatát is, amelyet Sinaiában tett:

— Kormányon vagyunk és kormányon is fogunk maradni. Tudjuk, hogy a belpolitikai helyzet bonyolult, de éppen ezért vállaltuk a kormányzást. Ami a román nemzetipárttal való megegyezést illeti, beismernem, hogy az a választási események után nehezen valósítható meg. A közeledés érdekében semmi sem történt, ellenben mindent megtettek az ellenségeskedés kielégzésére. Mellékes, hogy ki ebben a hibás, tény az, hogy ez a helyzet. Egyébként: Bratianu Ionel nem az az ember, aki a kormányzást másokkal megosztja. Az a há-

borus intermezzo, ami Take Jonescu pártjának néhány miniszteri tárcát juttatott, egészen kivételes eset volt.

Közli a lap ugyanekkor Maniú egyik bizalmasának nyilatkozatát is, aki újból leszögezi a párt követeléseit: a parlament feloszlatása s részvétel a kormányzásban. Szerinte a román nem-

Nagyarányu sikkasztás a XI. divíziónál.

Ujabb letartóztatás is történt s így három kapitány van a craiovai hadbíróóság fogházában.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-tudósítójának távirata.) A nagyszabású visszaélések ügyében, amelyeknek kiderüléséről néhány nappal ezelőtt irtunk is, már ma egy vizsgálóbizottság alakult, amelynek tagjai Draghici György ezredes, Eftimescu alezredes-intendáns és Gheorghiu Emil pénzügyi inspektor lettek. A bizottság sorra vizsgálta a letartóztatott Ciupeanu és Vintila kapitányok minden ténykedését, s megállapították, hogy a két intendáns tiszt-

zetipárt részére a helyzet egészen tiszta. Várnia kell még, de már nem sokáig.

Az Adeverul szerint Manoiulescu elhatározta, hogy akciót indít az Averescu-párt kebelében a helyzet tisztázására. A volt pénzügyi államtitkár új politikai lapot is akar kiadni. A párt fiatalabb tagjai pártkongresszus összehívását kérik a helyzet tisztázása végett. — Az Indreptarea kijelenti, hogy Garoflid kinevezése a CFR igazgatótanácsába örömet keltett, mert az első lépését jelenti a politika kizárásának ebből az intézményből.

Duca, Franasovici és Tatarescu a belügyminisztérium reorganizálási törvényén dolgoznak.

Aradi rendőrtiszt uccai botránya.

Szidalmazta a magyarságot és az aradi magyar újságírókat. — Küldöttség Filotti prefektusnál. — A prefektus a legteljesebb elégtételt ígérte.

(Arad, augusztus 19.) Nagy és méltán jogosult feltűnést, sőt felháborodást keltett egész Aradon az a nyilvános botrány, a melyet Dragiciu aradi rendőrségi alkalmazott inszcenált tegnap éjszaka. A Kulturpalota előtt posztoló közrendőr igazolásra szólított fel egy társaságot, amelynek egyik tagja virágot tépett le a parkban. Az igazoltatásból vita keletkezett és ennek következményeként a rendőr a társaságot a rendőrségre kísérte. A Marospartról hazatérők egész tömege nézte végig a jelenetet, amint a társaság a rendőr kíséretében szépen baktat a rendőrség felé. A Horia (Széchenyi)-ucca sarkára ért a különös karaván, amikor az egyik aradi újságíró a helyszíntre érkezett és megkérdezte a rendőrtől, hogy mi történt. Az udvarias kérdésre a rendőr hevesen válaszolt és valóságos rákiáltott az újságíróra, hogy ne beszéljen magyarul, hanem románul. Ebben a pillanatban érkezett oda Dragiciu rendőrtiszt kerékpáron. Amikor megtudta, hogy az újságíró magyarul szólította meg a rendőrt, éktelen ordítással támadt az újságíróra. Román nyelven kiáltotta:

— Menjen Budapestre, ha magyarul akar beszélni! Majd megtanítom én magukat!

Ezek voltak a legenyhébb kifejezések, a melyek Dragiciu szájából valósággal ömlöttek. A nagy lármára összegyűlt közönség felháborodással ítélte el a rendőrségi alkalmazott kvalifikálatlan viselkedését, aki azonban nem elégedett meg az uccai botrányval, hanem midőn az újságíró tiltakozni próbált az inzultus ellen, karon ragadta és hangos szitkozódások közepette követelte, hogy a rendőrségre kövesse. Az újságíró Dragiciu kíséretében a rendőrségre is ment, ahol aztán fokozott mértékben tört ki Dragiciuból az indokolatlan düh-roham. Többször ütessel is fenyegette meg az újságírót, néhányszor öklét emelte re. A rendőrség ügyeletes szobájában is olyan lármát csapott, hogy a kapu előtt a kíváncsiak tömege gyülekezett össze. Dragiciu ur tele szájjal szidta a magyarokat és az újságírókat, akikre bizonyára van oka haragudnia, mert néha körme alá néznek ennek az embernek. Körülbelül másfél óráig tartott, amíg Dragiciu kidühöngte magát, közben többször fenyegetően karon ragadta az újságírót, aki nem bírja annyira a román nyelvet, hogy minden szavát

megértette volna, de annyit megállapított, hogy a rendőrtisztviselő olyan hangot és olyan szavakat használt, amelyekkel mélyen sértette a magyarságot és az újságírói kart. Dragiciu távozása után az újságíró is eltávozhattott a rendőrségről anélkül, hogy az elővezetés dolgában jegyzőkönyvet vettek volna fel vele.

Az uccákon, a kávéházakban a legnagyobb felháborodással tárgyalta mindenki, nemzetiség, különbség nélkül Dragiciu magatartását, akinek nem ez volt az első hasonló esete. Tegnapelőtt este az aradi állomáson csinált óriási botrányt, amikor egy katonával veszett össze. Különbösen az állomáson, ahová Dragiciu be van osztva, napirenden vannak a hasonló jelenségek. Dragiciuról egyelőre csak még annyit, hogy az aradi állambiztonsági hivatalnak volt azelőtt az alkalmazottja, ahonnan Ciurescu Tache főnök nyilatkozata szerint magaviselete és erkölcsi okok miatt bocsátották el.

A szokatlan inzultus ügyében különben az aradi újságírók ma délelőtt küldöttségileg jelentek meg Filotti Zamfir rendőrprefektus előtt, akinek elpanaszolták a Dragiciu részéről ért durva sérelmeiket. Bejelentették, hogy a botránynak számos tanuja volt, akik mindnyájan hajlandók igazolni a tényeket. Filotti Zamfir prefektus, aki előzékenységeről és igazságosságáról ismert és általános tiszteletnek örvendő, kijelentette, hogy a panaszt teriesszék írásban eléje, s az ügyet feltétlenül vizsgálat tárgyává teszi és máris a legteljesebb elégtételről biztosítja a megsértett magyarságot és az aradi újságírókat.

— Megrendszabályozzák az aradi zsidó-árusokat. Angel István dr. polgármester ma helyszíni szemlét tartott a Cetatei Veche (Óvár)-téren, ahol azt tapasztalta, hogy a zsidó-árusok nem veszik igénybe a számukra fenntartott és kijelölt helyet, hanem a kisvasuti sinek mentén, egészen a zsidó templomig terjeszkednek. A fenntartott helyük pedig üresen marad. A polgármester ezért ma átiratban kérte az államrendőrséget, tiltsa el a zsidó-árusokat a továbbterjeszkedéstől és szorítsa őket rendes helyükre. A szemle alkalmával a polgármester azt is tapasztalta, hogy nemcsak ócskaárut adnak ott el és ezért utasította az iparügyosztályt, vegye revízió alá az ottani árusok engedélyeit.

Gyermekének legjobbat: **Höfer** hintóport-krémet-szappant vegyen.

Expressz-intervju Beller Hanssal Arad és Alvácá között.

Arad képviselője a mandátumügyekről és az öt ért támasokról. — Neoromantikus éji utazás Aradtól Alvácáig, ahol nincs kánikula. — Békés polgár lesz az aradi strand-brigantiból is a hős erdő mélyén.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Vata de Jos (Alvácá), augusztus hó 19. Mondják: én pedig nyugodtan mondhatom: ha különös adminisztrációs csodákat akarsz látni, akkor ülj fel a vonatra. Mert ilyen csodabogárral kezdődött az egész, folytatódott egy beszélgetéssel a santanai pályaudvaron és befejeződött Csendországban, a hegyek közt, Alvácán, hol esténként titokzatosan susognak a park hatalmas fái, mintha valami borzasztó fontosat akarnának mondani az alattuk sétálgató nőknek és ifjaknak, azonban, ugylátszik, nem nagyon értik már a Ma elcsigázott gyermekei ezt a ringató mesét, amely pedig oly szép és sóhajtfakasztó, hogy mosolyruhába cicomázza magát miatta a sápadt arc is. Aradon kezdődött a pályaudvaron. Még pedig azzal, hogy a másodosztályú jegyváltó pénztárnál állt egy izgatottan vitatkozó ur, gesztikulált, de hiába. Bentről a pénztár mélyéből kimondta a szentenciát egy erélyes női hang:

— Nem lehet kérem. A mai nappal megszűnt a fürdőkezdésményes utazás. Másodosztály oda 576, harmadik 403 lej.

— Hát akkor harmadikon megyek — sóhajtotta az ur és sűrűn emlegette, hogy ilyen pechje csak neki lehet.

Jómagam is, valami nagy viháncolási vágytól elkapva, beböröndözöttem lődörögtem az állomáson holmi nyaralóhelyre való utazási célzatokkal, tehát nagyon érdekelt hitsorsosom esete és nyomába szegődtem. A peches ur elment a harmadosztályú jegypénztárhoz, de onnan elutasították egy sarokpénztárhoz, amelyről épen csak abban a hónapban tudta meg, hogy jegykiadóhely, mert eladdig semmiféle felirat, vagy más valami nem árulta el eme tulajdonságát. Viszont sors- és később utitársam ravasz fiú volt és mintha semmi sem történt volna, kért egy fürdőkezdésményes harmadikat. És kapott. Itt: tiz lépésre a másik pénztártól lehetett kapni.

... Folytatódott Santanán, a pályaudvaron, ahol vagy öt percet állt a brádi gyorsmotor. Kinézek az ablakon és uramfia kit látok vonatra várni családi körben... Beller Hansot, Arad és Aradmeve kisebbségi képviselőjét.

— Hopp egy intervju — és már lent is voltam a sinek között és pár pillanat múlva karonfogva sétáltam Bellerrel. Kérdészuhatógot öntöttem flastrommal leragasztva, fűös nyakára: mandátumügy, továbbá magyar-német kooperáció stb. stb...

— Nem jelent az egész semmit — legyintett Beller Hans — ép úgy van minden, mint ezelőtt. Azért, mert most kartellnek hívjuk és nem blokknak?... A lényeg ugyanaz. Továbbra is egymás mellett megyünk: németek és magyarok, mert egy az utunk. Ami pedig az én mandátumomat illeti, az ekörül volt kavargás nem idézett elő semmiféle elhidegülést a két párt között. Különben is az egész dologból csupán egypár be nem avatott csinált csak problémát. Legkellemetlenebbül egy kolozsvári napilap támadása érintett, aki „magyarfaló“-nak titulált. Én: magyarfaló?... Ugyan miért? Azért talán, mert én a multban is azt csináltam, amit ma? Én a multban is harcoltam az én népkisebbségem jogaiért, ahogy ma a magyarok is harcolnak érte. Én legfeljebb következetes maradtam önmagamhoz. Ma pedig, amikor két testvérnép közös sorsban küzd egymás oldalán életlehetőségeiért, ha voltam is — pedig nem voltam — nem lehetek „magyarfaló“.

A kalauzok fűtyültek. Felszálltam a lépcsőre.

— Hát hova tulajdonkép? — kérdezte bucsuzkodva.

— Alvácára.

— Pompás. Néhány nap múlva én is ott leszek.

Még mondott valamit, de szavait elkapta a motorberregés és a gyors egyre gyorsab-

ban futott az alkonyatban az előttünk sötétlő hegyek közé.

Lassan leszállt az est, sziklák közt csatogott a vonat és a kocsiban szokatlan gyorsan multak a napok. Igen, igen: a napok, mert a nappal öt-tíz percenként koromsötét éjszaka váltotta fel, hogy újból felvirradjon. Pincin és egyszerű butorzatú, robogó világunk villanynapja ugyanis sűrűn nyugodott le, azaz aludt el és ez a nap-éj váltakozás végtelelenül szórakoztató volt. Legalább egy évet öregedtünk, amíg megérkeztünk Alvácára, ahol mindjárt otthon voltunk. Na ja: aradi a cigány, a pincér, aradiak, vagy temesváriak a fess hölgyek, aradi a koszt a kurszalomban... pardon... jobb, mint az aradi. Csak egy nincs — hála annak a jó istennek — autóriogás, lárna és kánikula. Áldott, megnyugtató csendtakaró borítja be a hűvös völgyet és este überciherben udvarol a lovag önagyságának, akinek

Eltűntek az állatok az aradi strandról.

Megegyezés történt Aradváros vezetősége és a katonai parancsnokság között.

(Arad, augusztus 19.) A város vezetősége ma megtette az intézkedéseket arravonatkozólag, hogy a tehenek, lovak, juhok és disznók véglegesen eltűnjenek az aradi strandokról. Angel dr. polgármester ma érintkezésbe lépett Serb Tivadar ezredessel, akinek feltárta a helyzetet. Az ezredes, aki maga is szokott strandolni, személyesen győződött meg arról, hogy a helyzetet tényleg sürgősen javítani kell és átlátta azt a nagy ve-

szélyt, amit az állatok ott-tartózkodása a strandoló közönségre jelent, megtette az intézkedéseket arravonatkozólag, hogy a jövőben az állatok ne kerülhessenek a strandra. Ez az intézkedés mindenesetre nagy megnyugvást kelt az érdekelték körében, akik még felhasználhatják ilyenképen a mostani szép időt arra, hogy üdülést keressenek a strandon, a nélkül, hogy valamilyen betegség is fenyesse őket.

Határkiigazítást javasolt Csehszlovákiának egy volt cseh miniszterelnök.

(Az Aradi Közlöny prágai tudósítójának távirata.) Medinger németpárti cseh szenátor nyilatkozott ma a sajtónak és nyilatkozatában ismerteteti azt a beszélgetést, amit ő Helcz szenátorral együtt Tusar volt cseh miniszterelnökkel folytatott. A volt miniszterelnök ugyanis azt jelentette ki, hogy az új cseh-magyar határok egyenesen kedvezőtlenek. A csehek a békeszerződéssel sokkal többet kaptak, mint amennyire számítottak és ma már azt látjuk — mondotta a volt miniszterelnök — hogy amit nagy étvágygyal bekebeleztünk, nem tudjuk megemészteni. A területgyarapodás öröme

már elmúlt és most legszívesebben visszadánánk azokat a területeket, amelyek a magyar határ közelében vannak és amelyekeken egységes magyar tömeg lakik. Ilyen ajánlatot teszi ma azonban senkinek sincsen bátorsága, mert az illetőt elseperné az általános felháborodás. Pedig a magyarok az államban mindig idegen testet fognak jelenteni és szellemi gravitációs pontjuk az ország határára kívül marad. Ilyen viszony állandó hadikészületet jelent és csupán hátráltatja a Magyarországgal való gazdasági összeköttetést.

Fegyelmi vizsgálat

Aradváros mérnöki hivatala ellen. A minisztérium delegálta a városi mérnökök fegyelmi ügyének vizsgálóbiztosát.

(Arad, aug. 19.) Még emlékezetes az a nagy feltűnést keltő botrány, amely Siclován György mérnöki hivatali tisztviselő fegyelmi ügye kapcsán robbant ki és amelynek folyamán a tisztviselő azt állította volna, hogy a kapott pénzből egy mérnöki-hivatali mérnökkel osztzkodott. — Annak idején a tanácsülésen interpelláció is hangzott el ebben az ügyben és ennek eredményeképpen az aradvárosi mérnöki hivatal összes mérnökei kérvényt nyújtottak be a város vezetőségéhez, s fegyelmi eljárást kértek maguk ellen ebben az ügyben. A permanens bizottság annak idején helyt is adott a kérelemnek és elrendelte a fegyelmi eljárás megindítását, az ügy aktáit pedig a szabályok értelmében a legfelsőbb technikai bizottsághoz tette át, hogy az delegáljon egy mérnököt az ügy megvizsgálására.

Ma délelőtt aztán a városházára értesítés érkezett a közlekedésügyi minisztériumtól, amely arról tudatta Aradváros vezetőségét, hogy a városi mérnökök fegyelmi ügyének megvizsgálásával Hoisescu mérnök, közlekedésügyi miniszteri vezérigazgatót bízta meg a legfelsőbb tanács. — Ugyanakkor a kiküldött miniszteri biztos érte-

tette a várost, hogy már a napokban Aradra érkezik és érkezésének pontos idejét táviratilag közli. Városi körökben nagy érdeklődéssel várják a fegyelmi vizsgálatok eredményét.

— A budapesti vasassztrájk újból dühöng. Budapestről jelentik: A vasassztrájk-tárgyalások egyelőre eredménytelenül végződtek, miután a munkaadók nem akarnak tudni általános béremelésről. Ma reggel a munkások teljes számban megjelentek a gyárakban, azonban nagyrésztük abbahagyta nemcsak a munkát. A Ganz-vaggon gyárban. Egyesült Izzólámpagyárban, fegyvergyárban és Csepelen a munkásság fele újból sztrájkol. Vase miniszter kijelentette, hogy a helyzet most már a munkásság állásfoglalásán fordul meg. — Én a jövőben is készen állok közvetítésre — mondotta — és dacára a sikertelen tárgyalásoknak, nyolc nap alatt minden üzemben el fogják készíteni a béremelési listákat. A sztrájkrol végsőfokon hétfőn fog a munkások bizalmi testülete dönteni.

A Schlick-Nicolson gyár — mint a késő esti jelentések mondják — az Első Magyar Gazdasági Gépgyár és a Hofherr-Schranz gépgyár munkásainak nagyrésze szintén beszüntette a munkát. Eddig összesen 16.800 munkás sztrájkol. Ennek dacára a helyzet nem reménytelen, mert valamilyen üzemből a munkások nagyrésze a munka folytatását és a gyors kibékülést követeli.

Fóthy Ernő.

Csak októberben készül el a népszámlálás.

Nagyon sokan nem jelentkeztek a népszámlálásnál, de nem lehet őket ellenőrizni. — Nagyfokú tévedések történtek a népszámlálás során. — Egész községeket, sőt járásokat kifelejtettek a számlálóbiztosok. Az országos statisztikai hivatal igazgatójának nyilatkozata

(Az Aradi Közlöny bucuresti tudósítójának távirata.) Ma alkalmunk volt az országos statisztikai hivatal igazgatójával beszélni, akinél arról érdeklődtünk, hogy mikor hozzák nyilvánosságra az Averescu-kormány alatt elrendelt népszámlálás eredményét. Teodorescu vezérigazgató a népszámlálási adatok feldolgozásáról a következőket mondta el ma munkatársunknak:

A népszámlálás adatainak feldolgozásával még máig sem készültünk el. Igen sok város által beküldött adatgyűjtemény annyira tele van hibával, hogy azokat vissza kellett küldenünk, így például a galati-i népszámlálási lapokat már két ízben küldtük vissza újabb feldolgozás végett és csak néhány nappal ezelőtt kaptuk azokat vissza. Ugyanez történt a bucuresti-i adatokkal is. A bucuresti-i végeredmény csak egy héttel ezelőtt érkezett be hozzánk, úgy, hogy tulajdonképen csak most kezdjük meg a beérkezett adatok rendszeres feldolgozását és a leghamarabb október első napjaiban közölhetjük a nyilvánossággal az előzetes adatokat. Azt megtehetnők, hogy a megyei bizottságok által beküldött adatokat nyersen összeadjuk, azonban — az így megkapott összeg teljesen hamis volna. A belügyminisztériumban dolgozik egy bizottság, az ellenőrzi a beérkezett adatokat és munka közben jönnek csak arra rá, hogy az egyes megyei bizottságok egész falukat, néha egész járásokat felejtettek ki az adatok összegezéséből. Ez a kontrollmunka még el fog tartani legalább négy hétig, úgy, hogy az előbb említett dátumnál előbb semmi körülmények között sem közölhetjük a végleges eredményt a közönséggel. Azonban nemcsak nálunk, hanem külföldön is hasonló módon huzódik az eredmény közlése. Például Franciaországban csak nyolc nappal a népszámlálás után közölték az előzetes eredményeket, Bulgáriában két év előtt volt népszámlálás és belekerült több, mint hatvan millió lévőbe, de még máig sincs feldolgozva minden adat és Olaszországban az 1921-es népszámlálás eredményeit még máig sem hozták nyilvánosságra. Ha nekünk tényleg sikerül az előzetes eredményeket októberre összeállítani, akkor nem is késtünk olyan sokat.

— A lefolytatott népszámlálás öt millió lejebe került az államnak és ha a népszámlálás adatait tényleg sikerülni fog összeállítani, úgy ennek a külföldön is visszhangja lesz, mert még soha ilyen olcsón egy ország lakosait nem sikerült megszámolni. A mi készíadásunk tulajdonképen az öt millió darab családi népszámlálólap előállításának költsége volt, mert a többi munka legnagyobb részét már a rendes hivatalnoki karral végeztettük el. Egy vesély fenyeget bennünket is — azonban minden külföldi népszámlálásnál is ugyanez az eset áll fenn — nem tudjuk ellenőrizni, hogy ki adta be, illetve ki nem jelentkezett a népszámlálásnál. Az ellenőrzést tulajdonképen a családi lapokat kiosztó községeknek kellett volna végezniök. Ugyanis a népszámlálási hivatalnak kapott a kezei közé ezer családi lapot és ugyanannyi lapot kellett neki kitöltve visszahoznia. Egyéb kontrollt nem igen lehetett alkalmazni, mert egy gyökeres és részletes ellenőrzés tulajdonképen egy másodszori népszámlálás lenne. Bizonyos, hogy igen sokan nem jelentkeztek a népszámlálásnál és habár a törvény bizonyos szankciókat ír elő ilyen esetekre, azonban ez egészen addig, míg az illetőket nem ismerjük, teljesen illuzorius.

— Bizonyos, hogy sok meglepetést hoz az eredmény mindnyájunk részére. A háború olyan népességi eltolódásokat hozott létre, melyekre senki sem számíthatott. Az első

meglepetés akkor ért bennünket, amikor nyilvánosságra került, hogy Bucuresti fővárosiak a lakossága alig van túl valamivel a négyszáz-ezer lelken. Érthető feltűnést keltett ez a hír,

azonban csakhamar kiderült, hogy ez a szám teljesen hamis, ugyanis a négy kerület közül a legnépesebb nem szerepelt ebben az összegben. Az én számításaim szerint Bucurestinek ma legalább hatszáz ezer lakosa van és ezen kívül lakik Bucurestiben legalább ötszáz ezer nem állandó lakos. Épen az ilyen tévedések miatt nem hoztuk nyilvánosságra a részletes eredményeket, mindaddig, míg azokat alaposan le nem kontrolláltuk, ami — amint említettem — csak október hónap elején lesz meg.

F. A.

Letartóztatták Oradea volt rendőrprefektusát

Bura Károly ünnepélyes bucsuztatójának különös epilógusa. — Allamellenes izgatással vádolták meg az ünneplő társaságot.

(Az Aradi Közlöny oradeai tudósítójának telefonjelentése.) Részletes tudósításban számoltunk be arról a meleg és impozáns bucsuztatásról, melyben Oradea közönsége nemzetiségre való különbség nélkül a végleg Budapestre távozó Bura Károly cigányprimást részesítette. Mint ismeretes, a bucsuztató-ünnepségen az összegyűlt hatalmas közönség előtt Kocsán János, volt magyarpárti szenátor, a Magyar Párt oradeai tagozatának elnöke Nagyvárad magvarsága nevében vett bucsut a távozó cigányprimástól, majd Marcus István dr. volt rendőrprefektus beszélt, kiemelve a zene internacionális jellegét.

A bucsuztatónak ma reggelre kellemetlen következményei származtak. Burulescu

rendőrprefektus ugyanis a kora délelőtti órákban maga elé rendelte az est összes szereplőit, akikkel közölte, hogy több városi tisztviselő államellenes izgatás címen feljelentést tett ellenük. A feljelentés szerint Kocsán János bucsubeszédében az állam ellen izgatott.

Hiába volt minden tiltakozás az egész társaságot az ünneplő cigányprimással együtt, még ma délelőtt a cluji hadbíróshozra kísérték. Itt azonban nem látták olyan sötéten a helyzetet, mert Kocsán Jánost társaival együtt szabadon engedték, csupán dr. Marcus Istvánt tartották vissza a hadbíróshozra. Biztosra veszik azonban, hogy a volt szépművészeti felügyelő is rövidesen elhagyja a cluji hadbírósház épületét.

Új lázadást készít elő a szovjet Marokkóban.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Szenzációs leplezést közöl a Matin legújabb száma. A lap levél- és okmánykéziratokkal közli a párisi szovjetkövetség katonai attaséjának és a berlini szovjetkövetségnek a jelentéseit, amelyekből kiderül, hogy a harmadik internacionálé újabb lázadást készített elő Marokkóban, a spanyol és francia uralom ellen. Az okmányok szerint

a párisi és berlini szovjetkövetségek rengeteg fegyvert, löszert és gépfegyvert, azonkívül pénzt küldöttek a rifkabiloknak. Ezenkívül német tisztelvények hadvezetőségét toborzott részűkre és végül a bennszülött törzsek fellátására nagyszabású propagandát üzött. A leplezések hallatlan feltűnést keltettek francia politikai körökben.

Autók élethalálharcra.

(Az Aradi Közlöny newyorki levelezőjéről.) Hónapok óta tartó óriási munka után elkészültek Ford első új kocsijai, amelyekkel az automobilkirály ismét és elvitathatatlanul birtokába akarja venni a világ feletti uralmat. Az új kocsik születését mélyszéges titokzatosság fátvolyozta az első terv kipattanásától elkészülésükig. Az egész világsajtó találgatta, a konkurencia égő kíváncsisággal leste, hogy mit terveznek Detroitban és Dearbornban, Ford azonban jól tartotta a titkot és ha elkeseredett versenytársainak hisznie lehet, külön detektivszervezettel örködött gépeinek minden egyes porcikája felett. Így készült el azután a legnagyobb titokban az új Ford, amelyről csak annyit szivárgott ki, hogy formájában is teljesen az európai kocsik konstrukcióját vette át és ezzel egy csapásra ki akarja használni nemcsak az amerikai piacon az európai kocsik iránt mutatkozó egyre nagyobb érdeklődést, de szerencsésen akarja áthidalni az európai piac bizonyos mértékben mutatkozó aggodalmait is.

Valóságos háborús készülődéssel kezdtek meg az új gépek első példányai probautaikát. — Ford óriási telepén az országutakat drótsövénynyel és magándeaktívus hadával zárták el a forgalomtól, amikor a kocsik kifutottak. Természetesen hiába volt a nagy titoktartás, a General Motors pontosan tudta a start idejét és munkasaiból, mérnökeiből álló hatalmas önkéntes felérítő osztag próbált a gépek közelébe jutni. A kísérlet nem sikerült, a gépek több száz kilométeres probautjukat a konstruktörök meglepedésére végezték, anélkül, hogy a konkurencia közelükbe tudott volna kerülni.

Másnap újra kifutottak az országutakra az új Fordok. Ekkor már a levegőben két repülőgép ke-

ringett, amelyen a General Motors mérnökei ültek fényképezőgéppel felszerelve. Ezek a gépek szinte kockázatosan kis magassáig ereszkedtek le, hogy részleteket láthassanak az új kocsiról. Ennek ellenére azonban néhány magasból készített fényképfelvételén kívül semmi új adatot nem tudtak szereznni. A fényképfelvételek tanúsága szerint az új Ford külseje — bár emlékeztet a régi típusra, mégis más, mint az eddigi ismert „Lizzie”. Fordék főhadiszállásáról csak annyi szivárgott ki, hogy az új kocsi sebessége óránként 130 kilométerig fokozható és négysebességű. Az ár tekintetében már kétféle verzió kering. Az egyik hír szerint 1000 dollár lesz az új gépek ára, vagyis a legolcsóbb kategóriából a 16 középkocsi közé avatásul tartja magát, arról vél tudni, hogy az új Ford még az eddiginél is olcsóbb lesz.

Newyorki pénzügyi körökben nagy érdeklődéssel vették tudomásul, hogy a General Motors ebben az évnegyvedben nem fizet osztalékot. — Minthogy a vállalat kitünően prosperál és már régebben olyan híreket tett közzé, hogy def tiszta haszna és osztaléka a tavalyit is jóval felül fogja múlni, az osztalékfizetést annak tulajdonosai, hogy a két nagy vállalat közt most már kikerülhetetlen az élet-halálharc és Morgané, akik a General Motors mögött állnak, minden rendelkezésükre álló pénzt összpontosítani akarnak arra az időre, amikor kitör az autóháború.

— Öngyilkos lett egy kémkedéssel vádolt jegyző. Bucurestiből jelentik: A tighinal sziguranca négy gyanús embert akart átkísérni a hadbíróshozra kémkedés gyanúja miatt. Közöttük volt Selemet község jegyzője is, aki egy észrevétlen pillanatban kutbaugrott, ahonnan holtan húzták ki.

Egy szegény ifju története.

Vladimir Gaidarow
és Suzy Vernon-nal

ma a Marosparti mozgószínházban.
Az előadások folytatódólagosak és
9 és 10 órákor kezdődnek.

H I R E K.

— **Leltározók Ferdinand király hagyatékát.** Bucurestiből jelentik: A bucuresti-i tábla elnöke Barbu Stirbey volt miniszterelnöknek, mint Marioara jugoszláv királyné megbízottjának beadványára elrendelte Ferdinand király hagyatékára a hagyatéki eljárás megindítását és Catuneanu bírót delegálta a vagyont leltározására.

— **Titulescu római látogatása.** Bucurestiből jelentik: A Politica szerint római politikai körök élénken kommentálják Titulescu római látogatásának hírét. A külügyminiszter mostani látogatásától várják az Averescu-kormány bukása folytán függőben maradt kérdések tisztázását, különösen az olasz-magyar szerződés által kreált bizonytalanságra való tekintettel.

— **Aradváros új térparancsnoka elfoglalta hivatalát.** A hosszú időn át Aradon szolgálatot teljesítő és most nyugalomba vonuló Mitulescu Péter őrnagy helyébe a hadügyminiszter Aradváros térparancsnokává Mitache Ádám 1. rosiéri ezredbeli őrnagyot nevezte ki. Az új térparancsnok ma foglalta el hivatalát.

— **Szabadságra mennek az aradvárosi permanens bizottság tagjai.** A permanens bizottság mai ülésén bejelentették, hogy Teodorescu Constantin 21, Moldovan Silviu dr. 14 napi szabadságra megy. A permanens bizottság helyettük dr. Raicu Aurel és dr. Veliciu Emil pótagokat rendelt be.

— **A cluji újságírók a munkanélküliség ellen.** Clujról (Kolozsváról) jelentik: Az Erdélyi és Bánsági Népkisebbségi Újságírószervezet cluji (kolozsvári) csoportja augusztus 18-án este rendkívüli taggyűlést tartott. A taggyűlés fájdalmas megdöbbenést fejezte ki az Újság című napilap megszűnése miatt, amikor ez a lap a maga tízezres példányszámával és a közönség előtti rokonszenvével a fejlődőképesség minden feltételével rendelkezett. A csoport sajnálattal állapítja meg, hogy a lap megszűntetése körül érvényesülő leépítő tendencia tulajdonképpen nem egyéb, mint az intellektuális foglalkozáson lévő köztér között a munkanélküliség növelése. Epen ezért az újságírószervezet a saját szakt foglalkozásbeli érdekelt súlyosan veszélyeztetve látván, az előállított helyzet további fejlődésével szemben a legbehatóbb érdeklődésre határozta el magát. A munkanélküliségben maradt, vagy azzal fenyegetett kartársakat teljes feikészültséggel biztosítja minden támogatásáról. Készen van arra is, hogy az érdekelt kiadóvállalat segítségére legyen a leépítő tendencia kiküszöbölésében és a népkisebbségi sajtókonzentráció olyan értelmű megváltoztatásában, hogy ne a munkanélküliséget szaporítsák, hanem ellenkezőleg, az a munkaerők fokozott igénybevételével járjon. Az újságírószervezet minden eshetőségre készen áll és állandó bizottságot alakított. Együttel elhatározta, hogy a nagyobb horderejű döntések érdekében a taggyűlést ismét összehívja.

— **Arad nyugalmazott polgármesterének ünneplése.** Belső ünnepély volt ma délután az aradi Lovasberényi-vendéglőben: Aradváros egykori tisztviselői ünnepelték meg Varjassy Lajos volt polgármester névnapját. Az ünnepi ebéd alatt először dr. Nagy Sándor, majd Nikolits Döme mondtak szívhezszóelő toasztokat, amelyekben megemlékeztek a multtól, amikor még aktív módon dolgoztak a város javára. Utána Reicher Károly dr. nyugalmazott főügyész mondtott beszédet, amelyet azzal fejezett be: — Igaza van Eötvösnek, amikor azt mondja, hogy költő minden szívd, amely szereti tud. A hévvel elmondott beszéd után Varjassy meghatóttan ölelte át a szónokot, majd a következőket mondta: — Ha szikla volnék, akkor sem tudnám visszhangozni ezt a szép beszédet, amit hozzám intézél. Csak annyit mondok, hogy ezt a hangot hallani fogom még akkor is, amikor már semmitsem hallok. — Csiky Károly nyugalmazott tanácsos ezután humorral telt toasztot mondott a volt polgármesterre és arra a régmúlt időre emlékezett vissza, amikor együtt aljegyzősködtek a volt polgármesterrel. Az ünneplők a késő délutáni órákig maradtak együtt.

Németország nagykövete Poincaréval tárgyal.

Nagy feltűnést kelt Briand mellőzése.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Hoesch német nagykövet ma tárgyalásokat folytatott Poincaréval. Nagy feltűnést keltett politikai körökben az a tény, hogy a nagykövet nem Brianddal tárgyal, akinek törekvése az, hogy a raj-

nai csapatokból több ezredet vonjanak vissza, ami azonban nem sikerült, mert az indítvány a minisztertanácsban erős ellenzékre talált. A legvadabb ellenzője a tervnek épen Poincaré volt. Politikai körökben érdekes kommentárokat fűznek ezekhez a tárgyalásokhoz.

Kincsesvagon odisszeája Curticin.

Tizenkét és fél tonna arany utja Bucurestiből Londonba — akadályokkal. Aranypénzt veret Angliában a kormány. — A magyar hatóságok négy napig nem engedték a tulterhelt vasuti kocsit a határon át.

(Arad, augusztus 19.) Izzalmasan érdekes história játszódott le a napokban egy titokzatos vagon körül a curtici-i határállomáson. A vasuti kocsit kincseket, aranyat rejtett magában és a töméntelen vaggonnal kapcsolatosan egészen váratlanul nagy bonyodalmak támadtak, amelyek az érdekelteknek bizony jó néhány álmatlan éjszakát is szerzett. Néhány nappal ezelőtt az történt, hogy egy jól leplembált, erősen őrizett vagon futott be a curtici-i állomásra. A vaggont négy magasrangú bucuresti-i pénzügyminiszteri tisztviselő kísérte és rendeltetési állomása pedig London volt. Ha nem történik valamilyen kis zavar a leplembált vagon körül, talán csak a curtici-i állomás néhány beavatott tisztviselője tudta volna csak, hogy a vagonban 12 és fél tonna aranyat szállítottak a pénzügyminisztérium megbízásából Londonba, hogy ott aranypénzt verjenek belőle. A magyar határnál azonban megakadt az értékes szállítmány. A magyar vasuti hatóságok ugyanis konstatalták, hogy a 12 és fél tonna aranyat egy 10 tonnás vagonban szállítják, ami ellenkezik a vasuti szabályzatokkal és e tulterhelés miatt nem engedték továbbmenni az aranyat, hanem a vaggont szé-

pen visszaküldték Curtici-ra. Hiába intervencióltak a magasrangú pénzügyi tisztviselők, a magyar vasutasok a szabályzatokra hivatkoztak és nem engedték. Curticiról azután a tisztviselők Bucurestibe táviratoztak és sürgős intervenciót kértek arra nézve, hogy a magyar vasuti hatóságok a vaggont akadály nélkül keresztül engedjék, miután a plombák felbontása és az arany átrakása nem tartozott a kíséző főtisztviselők hatáskörébe, sőt egyenesen tiltva volt nekik, de meg a mérhetetlen kincs megőrzése is nagy gondot okozott a pénzügyi főtisztviselőknek. Bucurestiből azután táviratoztak Budapestre, ahonnan megkapták a különleges körülményekre való tekintettel az engedélyt és végre négy napos veszteglés után a nagyrétkü szállítmány ma elhagyta a curtici-i állomást. A 12 és fél tonna arany ittléte mindenestire szorongó érzést kelthetett négy napon keresztül a curtici-i hatóságokban és főleg az őrizettel megbízott tisztviselőkben, kik igen súlyos felelősséget viseltek e négy napon át és valószínűleg megkönnyebbülve lélekzettek fel, amikor a kincsesvagon akadály nélkül kiigördülhetett a curtici-i határállomásról.

— **Egészségügyi értekezlet Brasovban.** Brasovból (Brassó) jelentik: Az ország egészségügyi inspektorai szombaton Brasovban értekezletet tartanak.

— **Halálozás.** Drössel Ferenc közismert aradi asztalosmester 63 éves korában meghalt. Temetése szombaton délután 6 órakor lesz St. Gh. Ionescu (gróf Károlyi-ucca) 10—12. sz. alatti gyászaházból.

— **Az aradi állambiztonsági hivatal felhívása az idegenekhez.** Az aradi állambiztonsági hivatal figyelmezteti mindazon idegen állampolgárokat, a kik június elsején beadták okmányukat felülvizsgálás végett, hogy három napon belül annál is inkább jelentkezzenek a sziguranca idegeneket ellenőrző ügyosztályánál, mert a jelentkezés elmulasztása esetén kiutasítják őket az ország területéről. Egyben felhívja az állambiztonsági hivatal Homorogan Erzsébetet és Paszinszky Pált, hogy okmányaik átvétele végett jelentkezzenek.

— **Merénylet egy olasz konzulátus ellen.** Nancyból jelentik: Az olasz konzulátus előtt egy börtárságban bombát találtak. A konzulnak azonban sikerült az égő gyújtózsínort eloltnani, mielőtt a bomba robbant volna.

— **Ujból kezdődnek a csehszlovák konkordátum-tárgyalások.** Rómából jelentik: A szentszék rövidesen ujból felveszi a tárgyalásokat Csehszlovákiával a konkordátum megkötése érdekében.

— **Startra készen áll egy német pilóta az Oceán átrepülésére.** Kölnből jelentik: Köln város vezetősége és a presseui nemzetközi sajtókörnyezet vezetősége 35.000 márkát utalt ki Kömneckének az Oceánrepülés céljára. A pilóta gépe már holnap-tól startra készen áll.

— **Véres harc a víz miatt.** Kairóból jelentik: A Nilus felső folyásánál hónapok óta nagy szárazság uralkodik, ami miatt Egyiptom eme részén óriási vízhiány állott be. Ez aztán helyenként véres összeütközésekre vezetett egyes falvak közt, amelyek a vízelosztó állomás körül harcoltak. Tegnap Mana városban szabályszerű ütközet folyt le, amelyben 17 benschüllöttet öltek meg. A vízelosztó állomásokhoz nagyszámu rendőrséget vezényeltek ki a rend fenntartása végett.

— **A bánáti román iskolák sorsa.** Belgrádból jelentik: Marinkovics külügyminiszter kijelentette, hogy a bánáti román iskolák függő ügye Romániával rövidesen kedvező megoldást nyer.

— **Uj magassági rekord a léghen.** Nizzából jelentik: Egy párisi tengerészhadnagy 4500 méter magassággal és két tonna megterheléssel a vizirepülőgépek új magasságirekordját állította fel.

— **Drágaköveket hamisított három Budapesti ékszerész.** Budapestről jelentik: Vakmerő drágaköhamisítást leplezett le a rendőrség, amely már a hamisítókat is elfogta, három ismert budapesti ékszerkereskedő személyében. Ma előállították a főkapitányságon Kornitzer Adolf, Kornitzer Imre és Fritser József ékszerészeket, akiket azzal vádolnak, hogy briliánsokat és különböző más drágaköveket hamisítottak és ezeket, mint valódiakat adták el a vásárlóknak. A kereskedők egyelőre tagadják a hamisítást, azonban a rendőrség most szembesíteni fogja őket a károsultakkal és ilyen módon leleplezik bűnös manipulációikat.

— **Megkerült az egyik eltűnt sanfranciskói repülőgép.** Honolulu-ból jelentik: Az eltűnt repülőket ma megtalálták. Dole, ismert amerikai milliomos még tegnap 10.000 dollár jutalmat tűzött ki annak a részére, aki az egyik eltűnt repülőgépet, 20.000-et annak, aki mindkettőt megtalálja. Az Examiner jelentése szerint az egyik eltűnt repülőgépet, a Miss Dora nevűt, a Mali szigeteken megtalálták. A repülőgép összes utasai egészségesek. A kutatások most a másik gép felkeresésére folynak.

— **Két építészeti felügyelőt alkalmazott Aradváros.** Még az elmúlt tavasszal pályázatot hirdettek két városi építészeti felügyelő állásra. Az állásra hat pályázat érkezett be és közülük a permanens bizottság mai ülésén Szobota Nándor és Marinka János képesített építészek ajánkozását fogadta el s őket nevezte ki építészeti felügyelőkké.

— **Csónakon a La Manche-csatornán át.** Londonból jelentik: Két német diáknak sikerült a La Manche-csatornát egy 12 láb hosszú kaucukcsónakon áthajózni.

London bombázása a Zeppelinek által, látható vasárnapról az aradi APOLLOBAN a Hazáért című izgalmas műben. • •

Volt aradi állatorvos előléptetése. Popoviciu Dávid volt aradjárai állatorvost a földművelésügyi miniszter Targul-Mures (Marosvásárhely) város főállatorvosává nevezte ki. Popoviciu Dávid új állomáshelyét már el is foglalta és hivatalát ideiglenesen dr. Martha, Arad megye főállatorvosa vette át.

Anglia minisztereinek visszaérkezett Kanadából. Londonból jelentik: Baldwin minisztereinek ma Kanadából visszautazott Londonba.

Gyászistentisztelet. Az aradi izr. hitközség, néhai dr. Rosenberg Sándor, volt nagyevű főrabbi kegyeletos emlékének tiszteletére, f. hó 21-én, délután háromnegyed 8 órakor gyászistentiszteletet tart a templomban, melyre ezúton hívja meg a t. hitközségi tagokat az előjáróság.

Javitóvizsgálatok és beiratások a „Josif Vulcan” aradi román tannyelvű polgári fiú középiskolába. A javítóvizsgálatok szept. hó 2-án, (reggel 8 órakor), a beiratások szept. hó 5-8 között (reggel 8-tól 1 óráig) tartatnak meg. Évi tandíj: 1000 lej. A beiratásokat a könyvkereskedésben beszerzett nyomtatványon (8 lejes okmánybéllyel) kell eszközölni.

Árvák felvétele. Az aradi izraelita hitközség kezelése alatt álló fiu-árvaházba, 7-től 10 éves korig, három fiugyermek felvétetik. Felvétel iránti kérelmek a hitközségi irodában nyújtandók be. A gondnokság.

Előadás az Iparosothonban a bélyeg-törvényről. Vasárnap, e hó 21-én, délelőtt fél 11 órakor dr. Falus Lajos, az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara titkára, előadást tart az Iparosothonban a kisiparosok könyvvezetési kötelezettségéről.

Elveszett egy csomag — hat darab — váltó. A becsületes megtaláló illő jutalmat kap. Cim megtudható az Aradi Közlöny kiadóhivatalánál.

Romániai hadifoglyok halála.

Szabadulás a fogolytáborok poklából. — Aki kilencezer foglyot szabadított haza. — Érdekes felhívás az ittlélő hadifoglyokhoz.

(Arad, augusztus 19.) A háború végzetes vészátara már csak talán lázalmok gyötrelmes vízióival kísért, vagy egy-egy kopogó múláb és egy-egy kar meredező csonkasága kélt reminszcenciákat. És ha visszagondolunk az időkre, amikor gyűlölet tengere borította be az országokat, bizony fájdalmasan állapíthatjuk meg, hogy a gyűlölködés végtelen tengerében oly kevés volt az, ami krisztusi jótett...

A mai napon érdekes levelet kaptunk Budapestről. Tartalma: hála-felhívás. Hála-felhívás, amely a háború letűnt idejére vezethető vissza, amikor a hálát kiérdemlő jótett értéke és ereje mennyivel intenzívebb! Vissza emlékezés a hadifoglyok szomorú, vigasztalan életére, a megrendítő emlékeket nyújtó orosz hadifogoly-táborra, illetve fogoly-táborokra, a melyek Szibériában izoláltak, borzalmas elszigeteltségben egészen Omszkig voltak elzárva. Elzárttság, egymásrautaság, tértelenség, kínra kárhoztatás. De akadnak mégis érzően gondolkodók, akik kellő mértékkel mértek föl a fogságot és akciót indítottak a szenvedők megszabadítására. Az amerikai Y. M. C. a. (Keresztény Ifjak Egyesülete) vladivosztoki főtitkársága volt a mentőakció egyik főrendezője, amelynek élén Rev. W. Tecuwissen titkár állott és ő szervezte meg a koncentrációs helyet: a nikolszk-uszuriszkij tábor, s Omszkig a különböző táborokban őrzött hadifoglyokat ideszállították, ahonnan aztán hajón sikerült a hazajutás. Körülbelül 9000 magyar hadifogoly köszönheti így szabadulását.

És most Kováts Arthur egykori szibériai hadifogoly, most Budapesten élő miniszteri számtanácsos levelet intézett szerkesztőségünkhöz, amelyben közölte, hogy Rev. W. Tecuwissen, akinek sokezer magyar lélek hálásan köszönheti szabadulását, ez év őszén Magyarországra érkezik. Amint Kováts Arthur írja: „a volt hadifoglyok szeretetüket és hálájukat csak úgy tudják spontán őszinteséggel kimutatni, ha mindnyájon felseregünk Budapestre és üdvözljük hálás szeretettel őt...” A szám-

tanácsos elmondja levelében, hogy a hadifoglyok jötevője Budapesten és Magyarországon három-négy nagyobb városában előadásokat kíván tartani s a volt hadifogoly-számtanácsos úgy tervezi, hogy azok a hadifoglyok, akik Rev. W. Tecuwissennek köszönhetik szabadulásukat, erre az időre összegyűlnének Budapesten, hogy megmentőjük nagy ünneplésben részesítsék. Minthogy pedig a megszabadult foglyok jórésze az utódállamokban él s a számtanácsos ezeket is be akarja vonni az ün-

Halálraítéltek egy huszárszakaszvezetőt Magyarországon

A perkáti huszárháborúság ítélete.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Ma hirdették ki a perkáti csendőr-huszárverekedés ügyében az ítéletet a budapesti honvédtörvényszéken. A bíróság Bánszky Mihály huszárorrmestert fegyelmi kihágásért és testi sértésért lefokozásra, kitiintetései elvesztésére és három évi súlyos börtönre, Mezei Gyula huszárszakaszvezetőt emberölésért golyó általi halálra, Tóth Mihály közhuszárt fegyelmi vétségért 30 havi súlyos börtönre ítélte. Az indokolás kimondja, hogy a verekedés kezdeményezői a huszárok voltak. Az ügyész és a védők felebezték.

nepségeikbe. Kováts számtanácsos az Aradi Közlöny útján kéri a Romániában élő érdekelt hadifoglyokat, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a tervezett ünnepen. Epen ezért most Kováts Arthur így, ezúton kéri mindazokat az ittlélő hadifogoly bajtársait, akik köteleességüknek tartják megrázní Rev. W. Tecuwissen jobbát, közöljék vele nevüket, állásukat, pontos lakcímlíkjüket. Címe: Kováts Arthur min. számtanácsos, Budapest. V. Országtház-tér 11. V. em. 536.

Egyre bővül Vándorék bűnlajstroma.

Huszonnyolc hitelező tett bűnvádi feljelentést. — A fiaskót vallott gyáralapítás. — Visszavont három milliós kölcsön. — Vándor Bertalanról másfélmillió értékű ékszerszobor került elő Csehszlovákiában.

(Arad, augusztus 19.) Arad város közönségének még ma is a legélelkenben tárgyalt beszéd-témája a Vándor-ügy. Radu Pascu vizsgálóbíró és Niculescu főügyész a már az ügyészségre küldött aktákat is áttették a rendőrségre a további nyomozás lefolytatására, amely bizonyára még nagyon sok meglepetést fog hozni.

Ma különben kora reggeltől késő estig folytak a kihallgatások a rendőrségen és a körülbelül harminc eddig kihallgatott tanu vallomásaiból újabb érdekes adatok kerültek felszínre. Vándor Bertalan házána és a szomszédházak lakóit is kihallgatták, akik azt vallották, hogy a megszökött kereskedő bűnös manipulációi két esztendőre nyulnak vissza. Két éve tapasztalják, hogy állandóan hordták haza az árukat az üzletből s onnan ismét elszállították. Valószínű, hogy Vándor a személyzetét akarta kijátszani és a hazahordott árukat potom pénzért árusította el azok tudta nélkül.

Dr. Rác Sándor ügyvéd eddig huszonnyolc hitelező nevében, körülbelül huszmillió erejéig tett feljelentést Vándorék ellen. Az összeg azonban és a hitelezők száma napról-napra növekedni fog és előreláthatólag Vándor passzívája eléri a harminc-harmincöt millió lejt. A tanuk egyöntetű véleménye az, hogy Vándor nagymennyiségű árukészletet rejtett el Aradon; bizonyos remények vannak arra, ha ezek az áruk megkerülnek, akkor nagy összegekkel fog csökkenni a hitelezők vesztesége.

Vándor Bertalanak ma egy olyan nagy-szabású terve került ismét nyilvánosságra, a mely ha sikerül lényegesen megnövelte volna az eisikkasztott összegek nagyságát. Hat hó-

nappal ezeiótt azzal a nagyszabású tervvel állt elő Vándor Bertalan, hogy egy konfekciógyárat létesít Aradon. A gyáralapítás ügyében meg is kezdte tárgyalásait. Először részvénytársaságot akart összehozni, majd úgy határozott, hogy a gyárat saját rezsijében csinálja meg. Több pénzintézettel folytatott tárgyalásokat kölcsön irántában és a bucu-resti-i Creditul Industriala-val meg is egyezett, hogy három millió lej amortizációs kölcsönt vesz ott fel. A pénz kiutalására azonban nem került sor, mert a pénzintézet közben visszavonta a kölcsönajánlatot, bizonyára, mert már akkor nem kapott egészen kedvező információt Vándor Bertalanról.

Azt csak a legszűkebb barátai és családja körében tudják Vándor Bertalanról, hogy az elmúlt évben egymillió hatszáz ezer lej veszteség érte. A múlt év nyarán Marienbadban nyaralt családjával és elutazásakor egymillió hatszáz ezer lej értékű ékszerszobor csempészett át a határon. Csehszlovákiában azonban rajtaszípték és az ékszereket elvették tőle. Nagy összegeket költött ügyvédre, hogy a csempészett ékszereket visszaszerezze, azonban eredménytelenül. Az ékszerszoborért azt remélte, hogy legalább egymillió lejt nyer.

A megszökött fivér, Vándor Sándor, akit a sakk, esperantó és a bélyeggyűjtő körökben ismernek legjobban, közvetlenül távozását előtt nyolcvanezer lej értékű bélyeget kért bizonyos mértékű bélijegyesektől. A nagy értékű bélyegeket természetesen magával vitte. Csak most derült ki, hogy Vándor Sándor is mindent elkövetett, hogy amerikai utlevelet szerezzen magának. Aradról azonban csak egy Európára kiállított utlevéllel távozott.

Tűz a budapesti belgyógyászati klinikán.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Ma délben kigyuladt az Üllői-úti belgyógyászati klinika. A tűz a tetőnél keletkezett. Négy kerület tűzoltósága vonult ki az oltáshoz, amely rövidesen sikerült is. A személyzet és a betegek a tűz alatt helyükön maradtak. A vizsgálat megállapította, hogy a tüzet a tetőn dolgozó bádogosok könnyelműsége idézte elő.

Nem szabad a szerelemmel játszani.
Dráma 10 felvonásban.
Lili Damita és Werner Kraussal
ma szombaton utoljára az aradi
APOLLO-ban.
Az előadások 5, 7 és 9/10-kor.
Mérésre kelt helyárak.

Kettős műsor!
Ma, szombaton utoljára az Urániában:
Apacs szerelem.
Kalander film 6 felvonásban és
Artatlan Zsuzsi
Kacagató vígjáték 6 felvonásban. — Főszerepben:
Lillian Harvey és Willi Fritsch.
Az ol. 5, 7 és 9/10-kor kezdődnek, mérésre kelt helyárak.

LE G U J A B B.

Kivégzik Saccot és Vanzettit.

Hétfőn hajnalban hajtják végre a halálos ítéletet. — A legfelsőbb törvényszék elutasította a védők kérelmét.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) A késő éjszakai táviratok arról számolnak be, hogy hiábavaló volt minden intervenció, bombamerénylet és tüntetés Sacco és Vanzetti ügyében: az utolsó fórum is elutasította a revíziós kérelmet és elrendelte a halálos ítéletek végrehajtását. Ma délben ült

össze Massachusetts állam legfelsőbb törvényszéke, amely tárgyalás alá vette a két halálraítélt védőinek beadványát és úgy döntött, hogy elutasítja a revízió iránti kérelmet. A két szerencsétlen halálraítélt hétfőn hajnalban végzik ki. A bíróság ítélete hallatlan izgalmat keltett az egész országban.

A konstanzei kaszinóban a roulette mellett.

Ahol még van engedve a roulette és a baccarat. — Szenvedélyes játékosok, akiknek szöke a kabala. — Fémmilliók nyereségek. — Lehet-e nyerni Konstanzában. — A tenger... a végtelen tenger. — Csak fürödni nem lehet Konstanzában.

(Az Aradi Közlöny bucupesti munkatársától.) Konstanz előtt egy állomás — Palas-Constancán — valami egészen furcsa dolog történt. Amikor befutott a vonat az állomásra, a vonatban tartózkodó fiatal lányok, fiúk, mintegy vezényszóra leugráltak a vonatról. Odafutottak a vasuti töltés alá, kikerestek egy kavicsot vagy apróbb követ, bevették a szájukba és sietve ugráltak vissza a vagonokba, mert a vonat már indult. Az egyik fiatal lánytól megkérdeztem, hogy mit jelent ez a furcsa szokás, de nem tudott felelni, talán azért, mert nagy-hirtelem nem talált valami apróbb kavicsot és egy ökölnyi kődarabot tartott a szájában. A vasuti kalauz adta meg a furcsa szokás magyarázatát. A román babona szerint, aki először lát tengert és nincs egy kő a szájában, — az bele fog fulni a tengerbe... Egy kis kanyarodót irt le a vonat és megpillantottuk a tengert. Valami végtelen lenyűgöző hatással van ez a végtelen víz arra, aki most először pillantja meg, tényleg a végtelenig ér ez a tenger, mert a nagy víz mögött, ahová a szem már nem lát el, a nagy ismeretlen föld húzódik el, Oroszország... Egy közepesen hozott közelebb a valósághoz... a fiatal utasok, akik már kövel és kavicsokkal a szájukban látták meg a tengert, a most már feleslegessé vált követet kihajították a vonat ablakain.

Hajókolosszusok kikötőjében.

Az idegen, aki csak néhány órát szánsat arra, hogy Konstanzát megnézze, először is leszalad a kikötőbe. A kikötőről a szakértők azt mondják, hogy szebb, mint a trieszti, pedig annak európai hírneve van. Egy hatalmas fürdőkádhoz lehetne hasonlítani, ezt a négy-szögletesen kiépített öblöt, amelynek a négy méter magas oldalfalain, két ember karonfogva nyugodtan végigsétálhatja az egész kikötőt. Csak a négy-öt ezer tonnás hajók futhatnak be ebbe az öblöbe. Az igazi nagy tengeri hajók, a husz-harmincezer tonnások, az öblől szájánál vasmcskásszák le magukat. Épen tanujá voltam, amikor a King Alexander nevű angol tengeri hajó megérkezett Konstanzába. Ötszáz méterre a kikötőtől állt meg ez a hatalmas kolosszus. A hajó legmagasabb árbócára fölrepült az angol lobogó és ekkor ennek a harmincezer tonnás hajónak elkezdtek az összes szirénái bugni. Még ha az ember a város túlsó végén becsukott ajtó mögött, párnák közé dugná is a fejét, mégis hallani kénytelen a nagy hajósziréna átható bőgését. A révkapitányság román lobogós kis motorcsónaka uszik a hajókolosszus mellé és amikor elintézik a formalításokat, a hajóóriás lomhán ráköszonja a hatalmas testét. Lehorgonyoz az öblől bejáratánál, ötven méternyire az ötezer tonnás Regele Carol nevű hajótól és a román hajó, mely a Fekete-tengeri forgalmat bonyolítja le, úgy fest a nagy hajókolosszus mellett, mintha csupán egy kis gyermekek részére szolgáló játékszónak volna.

Már esteledik és a végtelen víz, amely az előbb még egészen csendes volt, most hirtelen hullámzni kezd. A Fekete-tenger olyan, mint egy érzékeny élő test, valahol, talán száz kilométerrel arrébb vihar van és akkor még a

legtávolabbi kikötőkben is forrni kezd a víz. Az itt-lakók mesélik, hogyha a vihar közelebb jön, akkor az a négy méter magas fal, ami a kikötőt körülveszi, semmit sem használ, mert a hullámok könnyedén átsapnak rajta és aki csak teheti, ilyenkor menekül a kikötő környékéről. A kikötő két oldalán kigyullad a két világító torony lámpája, két hunyorgató szem, amely messze be a tengerbe mutatja az érkező hajóknak a kikötő helyét.

A konstanzei játékkaszinó.

Este kilenc órakor nyílik meg a játékkaszinó. Az egyetlen hely Romániában, ahol hivatalos felügyelet mellett megkísértheti az ember a roulette-t és a baccaratot a szerencsésjéért. A földszinti teremben van a roulette. A terem ajtajában egy detektív áll, aki a gyanus külsejű idegeneket leigazolja. Hiába akarja már a második kormány is betiltani a konstanzei játékkaszinót, a város kétségbeesetten harcolt a további játékkaszinó mellett, mert hisz a tenger csodaszép, a kikötő gyönyörű, az érkező hajók pompás látványt nyújtanak, de az, ami az idegeneket mégis ide csábítja — az mégis a játéktér...

Egy hosszú ovális asztal körül hemzseg a tömeg. Az asztal közepe kockára van besztva, minden kockán van egy szám. A croupier elhajt egy kis tömör gummi labdát és amelyik számon a labda megáll — az nyert. Minden számon van egy lyuk, ahová a labda beállhat. Minden számból kettő van, fekete és piros. Játshat az ember vagy csak színre, vagy egy számszámra, vagy esetleg egy kimondott számmal. Nyereséskor ugyanilyen mértékben is fizet a bank, egyszeres, négyszeres, vagy tizenhátszoros pénzt. Két bankár ül az asztal két végén, akik kis gereblyékkel behúzzák a bank nyereségét. A játékkaszinó összes alkalmazottai mind kifogástalan szmokingban ülnek, ugyanígy van felöltözve az alkalmazott is, akinél a zsetonokat kell vásárolni. Mert az asztalra nem kerül pénz, zsetonokkal történik a játék. Van 20, 50 és 100 lejes zseton.

Izgalmak között folyik a játék.

Kezdődik a játék. Az asztal mellett már nem bírtam magamnak helyet szorítani: egy idősebb hölgy háta mögé kerültem. A közönség telerakta a számokat 20 és 100 lejes zsetonokkal. A croupier, míg a játék csendesen folyik, csak franciául beszél, faites vous jeux mesdames messieurs, ha azonban a játék izgalmassá válik, akkor rögtön elfelejti az előkelő francia nyelvet és románul szól rá az egyik urra: Domnule, a labda már gurul, már nem szabad tennie. A labda lassan gurul és legalább száznyolcvan szempár nézi csillogva a golyó csöndes útját. Egy pillanatra úgy látszott, mintha a golyó megállana a piros 38-as számnál, de aztán, mintha valami ütökos lökést kapott volna, tovább gurul és elhelyezkedik a piros 0-ba. Az előbbi idegfeszítő csend most hangos lármává válik át, mindenki egyszerre beszél és minden érdeklődés a boldog nyerők felé irányul. Egy mosolygós arcú görög kereskedő legalább egy maréknyi 100 lejes zsetont kap a bankártól. Az előttem ülő hölgy

Erzsébet Mozgó

Ma d. u. 1/2 és este 1/10-kor

DAGFIN. 12 hatalmas felvonásban.

Az idény egyik legsodósabb filmremekje, eredeti San-Meritz felvételek. Rendezte: Joe May. Főszereplők: Paul Richter, Paul Wegener és Marcelle Albini. (Itt megáll a világ lélegzete" főszereplőivel.) Feltulmálja a „Hindu síremlék”-et. Jón: Florenel hegédus, Conrad Voitl-ai.

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

idegesen megfordul, egész nyugodtan tetőtől talpig megvizsgál és aztán mosolyogva odalát hozzám. Azt hittem, hogy kifogyott a pénze és kölcsön akar kérni. — Uram, szól hozzám sugva, ha nem veszi rossz néven, megkérem, hogy menjen át a másik oldalra, nekem csak szöke ember hoz szerencsét... Elképzedve léptem hátrébb és amikor elmondtam ezt a kalandomat egy konstanzei ismerősömnek, az egy cseppet sem csodálkozott. — Az a hölgy most hatodik nyáron van itt Konstanzában, minden játékosnak meg van a babonája és az ő babonája a szökehajú férfi, senki sem vehet rossz néven ezt tőle.

Egy évben egyszer lehet csak nagy pénzeket nyerni Konstanzában.

Most már a másik oldalról néztem a játékot. Az asztal megint meg volt rakva zsetonokkal, a croupier éppen el akarta a kis labdát dobni, amikor az egyik ellenőr felkelt az asztaltól, valamit sugott neki. Erre az egyik ugyancsak szmokingos szolga egy leragasztott és pecséttel ellátott skatulyából egy új labdát vett ki és ezt adta át a croupiernek. A játékbank örökké retteget attól, hogy a croupier össze játszik a közönséggel, ezért ez az elővigyázatos labda-csere és ha az egyik croupier alatt háromszor veszít a bank, azonnal felváltják. Az egyik ismerősöm mesélte, hogy éppen az előző este volt egy „banksprengolás”. Budapestről volt itt egy ur, aki még csak németül sem tudott és pont egy félmilliót nyert össze. Egyik croupiert a másik után váltották fel, 22 új labdát cseréltek, semmi sem használt, az a budapesti ur, marokszámra tette a 100 lejes zsetonokat és majdnem mindig 16-szoros pénzt kapott a banktól. A bank még boldog, hogy ilyen körülyen szabadult meg. Ugye lehet, hogy babona, de még idáig minden évben bekövetkezett, hogy valaki óriási nyereséggel állt fel az asztaltól. Ez idén már nem lesznek nagy nyereségek. Tavaly is ép így volt, de akkor egy élelmes német turista volt a nap hőse, egymillió kétszázézer lej nyereséggel állt fel.

— Szóval az idén már nem lehet nyerj többet, kérdeztem az ismerősömet.

— A fejemet adom rá, hogy az idén már nem lesznek nagy nyereségek, lesznek apróbb összegek, ötven-hatvanezer lejes nyereségek, de a nagy halat az a budapesti ur már kihalszta.

— Ötven-hatvanezer lejért tényleg nem érdemes, hogy az ember a pénzét kockáztassa, mondtam hidegvérűen és titokban egy hirtelen fejszámolással megállapítottam, hogy ez „apróbb összeg”-nek még a husz százaléka sincs e pillanatban a birtokomban.

A makacs játékos, aki még életét is feláldozza.

Már volt vagy tizenegy óra is este, amikor felmentem az első emeletre, megnézni a baccarat-termet. Itt is detektív áll az ajtó előtt és minden látogatónak be kell írni a nevét egy könyvbe. Egy sápadt, beesett arcú fiatalember élénk hangon vitakozott a játékbank egyik főtisztviselőjével. Ez a fiatalember tavaly a játékvésztése miatt öngyilkosságot követett el, néhány hónapi betegség után felépült, azóta valami örökséget is kapott és most már két hete, minden este megkísérli, hogy bejuthasson a baccarat-terembe, de onnan ki van tiltva... A baccarat-terem nem nyújtott semmi újat. Bucuarestben legalább négy klub van, ahol nagyobb pénzben folyik a játék...

Konstanzában nem lehet fürödni.

Kint a városban ezalatt már kigyulltak a varieték és mulatók reklámtáblái. Egy rövid

Bajtárshűség.

Nagyszabású katona film

Grete Reinvald és Olaf Fjorddal.

Vasárnapról az aradi

Urániában.

séta alatt legalább hat mulatót fedeztem fel. Volt olyan, ahol a pincér fehérkeztyüben szolgál fel, de vannak olyan mulatók is, ahová az idegen matrózok járnak és ahová, ha valami baj van, még a konstanzi rendőrök is csak negyedmagukkal merészkednek bemenni. Ha nem csalódom Rózsavár e jobb helyiség neve.

Még egy dolgot kell megemlíteni Konstanzáról. Konstanza a tenger partján épült, egyes épületek falait a tenger vize mossa és Konstanza kimondott tengeri fürdő, ellenben, ha egy benszülöttet megkérdez az ember, hogy hol lehet Konstanzában megfürödni, akkor — zavarba jön. A tengert Konstanza előtt a tengeri hajók foglalták le és ha valaki fürödni akar, akkor vagy elmegy a tíz kilométerre fekvő Mamaia, Tataia vagy Duduie fürdőbe, vagy, ami még egyszerűbb, a szállodában egy kádfürdőt rendel.

Farkas Alár

Mozi.

xx „Ártatlan Zsuzsi” Lillian Harwey és Willi Fritsch-sel az Erzsébet-mozgóban. Ezt a pazar kiállítású filmet visszavonhatatlanul vetíti augusztus 27-től rendszer helyárák mellett az Erzsébet-mozgószínház a kellemes nyári kerthelyiségben.

Közgazdaság.

Kormánysegítség Erdély inségeseinek
Hatszázhatvan vagon tengerit osztanak szét az országban.

(Az Aradi Közlöny-bucuresti tudósítójának távirata). A szárazság-sújtotta vidékek lakosságának ellátását intéző bizottság megállapította, hogy az erdélyi lakosság felségítésére szánt 180 vagon tengeri kevés és ezért a kvótát jelentékeny mértékben felemelte. Az egész ország részére összesen 660 vagon tengerit osztanak ki. Ebből Maramarosmegye 55, Torđa, Cluj, Hunyad és Fehérmegyék egyenként 98 és Szatmármegye 18 vagon tengerit kapnak. A többi tengerit Besszarábia és a régi királyság között osztják fel. A felosztást bizottságok intézik, a melyeknek tagjai a vármegyei prefektus, a pénzügyigazgató, a mezőgazdasági tanácsos, továbbá a szövetkezetek és a népbankok képviselői.

Zürichben 3.19.50 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 19.)

Külföldiek: Berlin 38.95, Amsterdam 65.70, Newyork 163.25, London 795.50, Páris 6.42, Milanó 8.96, Prága 4.86, Budapest 28.55, Zágráb 2.89, Bécs 23.08, Zürich 31.55. — **Áru:** Márka 38.50, dollár 162, angol font 785, francia frank 6.50, olasz lira 9, cseh korona 4.85, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38, dollár 160, angol font 775, francia frank 6.20, olasz lira 8.50, cseh korona 4.75, pengő 28.20, dinár 2.70, osztrák schilling 22.90, svájci frank 30.50.

Zürichi tőzsdényítés. (Augusztus hó 19.)

Berlin 123.36, Amsterdam 207.85, Newyork 518.75, London 2521.37.50, Páris 20.33.25, Milanó 28.27.50, Prága 15.39, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucuressti 3.19.50, Varsó 58, Bécs 73.07.50.

Zürichi tőzsdezárlat. (Augusztus hó 19.)

Berlin 123.40, Amsterdam 207.87.50, Newyork 518.62.50, London 2521.37.50, Páris 20.33.25, Milanó 28.27.50, Prága 15.39, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucuressti 3.19.50, Varsó 58, Bécs 73.07.50.

Bucuressti-i tőzsdezárlat. (Augusztus hó 19.)

Devizák: Berlin 38.75, London 792, Newyork 162.50, Milanó 8.86, Zürich 31.45, Bécs 22.95, Prága 4.83. — **Valuták:** Napoleon 665, márka 38.75, léva 1.24, török lira 0.80, angol font 792, francia frank 6.54, svájci frank 31, olasz lira 9.08 drachma 2.12, dinár 2.93, dollár 161.25, lengyel zloty 17.75, osztrák schilling 23.40, pengő 28.75, cseh korona 4.99.

= A vámtarifa revíziója. Bucurestiből jelentik: A jövő hét végén a vámtarifa revíziós munkálatai megkezdődnek.

= Kereskedelmi egyezmény Ausztria és Franciaország között. Bécsből jelentik: Beavatott politikai körök értesülése szerint legközelebb megindulnak a tárgyalások az osztrák és francia kormányok között, hogy a francia-német kereskedelmi egyezményhez hasonló szerződést kössenek.

= Piaci árak. Burgonya 6 lej, hagyma 5 lej, tehénturó 16 lej, juhturó 56 lej, vaj 120—

140 lej, zöldbab 16—20 lej, alma 6—10 lej, körte 16—20 lej, szőlő 20 lej, ringló 10 lej, szilva 6 lej kilogrammonként, zöldség 4—5 lej csomója, tojás 2.20 lej darabja, bab 10 lej, tej 7 lej, tejjel 40 lej literje, fejes káposzta 4—8 lej fejéknél, uborka 50 bani darabja. A baromfi-piac árai: sovány liba 120—200 lej, sovány kacsa 120—140 lej, tyuk 100—150 lej, csirke 60—110 lej párja, kövér liba 160—250 lej, kövér kacsa 140—180 lej darabja. Az állatvásár árai: marha 16—20 lej, borjú 26—30 lej, sertés 27—30 lej kilogrammonként élősúlyban. A gabonavásár árai a multhetiek.

Rádió-műsor.

Szombat, augusztus 20. Wien—Grác. 16.15. Szórakoztató zene. 19.45. Jean Gilbert: Katja-táncosnő, operette, utána víg est hangverseny. — Berlin. 16. Hangverseny. 22.30. Táncczene. — Breslau. 16.30. Szórakoztató zene. 20.15. Hangverseny. 22.15. Táncczene. — Brünn. 19. Operaelőadás: Werther, Massenet. — Frankfurt. 20. Kamarazene, utána táncczene. — Leipzig. 16.30. Délutáni hangverseny. 20.15. Willi Bischoff-est. 22.15. Táncczene. — Milano. 21. Ambr: Fra Diavolo, opera. 23. Jazz-band. — München. 20.45. Szerelmi dalok. 21.15. Schrammel zene. 22.30. Táncczene. — Nápoly. 21. Zene-

kari hangverseny. Mussorgski, Verdi, Bizet, Gounod, Schubert, Puccini műveiből, Ada Terte és Carló Albini hangversenyének közreműködésével. — Róma. 17.45. Zenekari hangverseny. 21.10. Színházi előadás. — Stuttgart. 19.45. Szórakoztató hangverseny. 21.15. Kabaré est. — Budapest. 9.12. Hírek, időjézés. 10. Ünnepi szentbeszéd és egyházi énekek. 15. Kalotaszegi népzene. 16. Rádió Béla hangversenye. 18. A m. kir. I. honvédszenekar hangversenye. 19. Ünnepi előadás a mar-gátszigeti szimfonikus zenekar közreműködésével. 22.15. Kurina Simi cigányzenekarának hangversenye.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura Prefectura Judetului.

NYILTÉR.

E rovát alatt kiállításokért nem vállalunk felelősséget. FIGYELMEZTETÉS.

Felkérjük a város fogyasztó közönségét, hogy csak a rendes pénzbeszédőknek, vagyis arcképes igazolványokkal rendelkező alkalmazottunknak fizessék ki a villanszámlát. Más kifizetésért felelősséget nem vállalunk.

4359 Aradi Villamossági R. T.

Hogyan őrzik meg híres és ünnepelt mozicsillagok arcbőrük üdeségét

és hogyan érik el, hogy a rizspuder egész napon át, izzadás, orós szél, vagy esős idő dacára is tartósan hozzátapad az arcbőrhez.

Ritka titok az arcápolás terén,

amelyet a XIV. Lajos és XV. Lajos udvarán élő híres szépségek ismertek. — Felfedezik a titkot régi trattárokbán

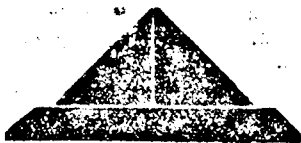

GINA RELLY PEARL WHITE CLAUDE FRANCE

Eltűnik a fényes orr, eltűnnek a kitágult pórusok, az arcbőr bársonyossá, széppé és hamvassá válik!

A XIV. Lajos és XV. Lajos francia királyok udvarán élő híres szépségek régi irattárát kutatva, dr. Grosmande, a híres párisi bőrspecialista felfedezte, hogy a hölgyek szépségeiket, melynek híre halhatatlanná tette csodás arcbőrüket, melynek segítségével 40—50 éves korukban is megőrizték a fiatal lányok hamvas külsejét, elsősorban annak a módszernek köszönhetik, amelynek alkalmazásával sikerült a bőr természetes nedvvel megőrizni — az arcbőr kiszáradását elkerülni, úgyhogy az arcbőr nem válhatott szárazzá, redő és ráncokkal tele. Ez a felfedezés indította Grosmand dr.-t, híres arcbőrápoló receptienek összeállítására, amely az arckenőcs hab a puderral való összekeveréséből áll, olyan formán, hogy ez a keverék biztos eredménnyel megakadályozza a bőr természetes nedvességének kiválasztását — amely különben elveszítene fiatalos, hamvas külsejét, szürke-halvánnyá és színtelenné válna. Az arckenőcs hab tartalom, ezenkívül tapadóvá teszi és eredményezi, hogy a puder szeles, esős, melegítő vagy a táncokozta erősebb izzadás ellenére, egész napon át tartósan hozzátapad a bőrhoz és így teljesen megszünteti az orr fényességét, az arczsíros, fényes külsejét és megkíméli minden nőt attól a fátadtságtól, hogy arcát naponta számtalanszor puderezze. Ez a puder fölötté bársonyos, diszkrét, hamvas külsőt ad az arcbőrnek. Ön bármelyik jobb toalettciikk-üzletben megkaphatja ezt az arckenőcs habot és egy speciális porozókészülékkel és házilag elkészítheti a lejrt pudert, de ha sainália ezt a fátadtságot, úgy készen, az arckenőcs habot a rizspuderral helyes arányban, tudományos alapon keverve is megkaphatja Tokalon-puder elnevezés alatt. A Tokalon-pudert légszűrőt át gondosan szitálják, emelűgyva a legparányibb kemény részecskéket sem tartalmazza, a mely a bőr pórusaiba behatolva, ott gzuladást, fekete pontokat, kitágult pórusokat és más bőrfogyatkozásokat idézne elő.

Az arckenőcs habbal kevert Tokalon-puder minden szinaránylatban készűl. Ez a speciális puder minden nőnek sokkal fiatalabb és szebb külsőt ad és mivel tökéletesen tapad, az arcbőr ki-sebb fogyatkozásait teljesen eltakarja és gyönyörű hamvas külsőt ad az arcnak. Tokalon-puder kapható az ország minden gyógyszerháiban, drogériáiban és illatszerekkereskedésben. Jegyzet: A Tokalon-puder a kereskedelemben rendes dobozokban kapható, amelyek ára 80.— lej és dupla dobozokban, amelyek a kétfős mennyiséget tartalmazzák és 120.— leibe kerülnek. Ahol beszerzése nehézségekbe ütközik, küldje a mezelelő összeget postautalványon a PARFUMERIA ELITEI, Bucuressti, Calea Victoriei 39. címére.

Hirdessen

a 42 éve fennálló

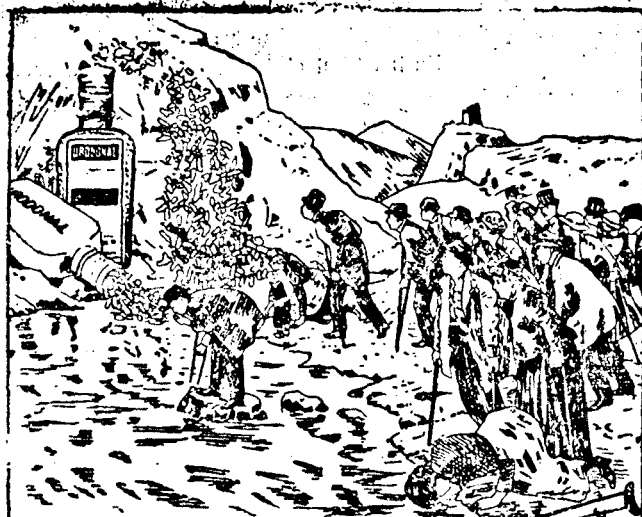
Aradi

Közlönyben

URODONAL

az ifjúság ösforrása!

ORVOSI VÉLEMÉNY:

Az URODONAL az emberi szervezetben bárhol fellépő húgysavat feloldja és erős hatása következtében megakadályozza annak képződését. Az URODONAL a húgysavaktól megtisztítja a gymnorialis izomrostjait, a véréredényeket, a fűdő csucsokat, a bőrt és az idegeket; kötékony hatásával teljesen felhívítja és életerőssé teszi a szervezetet. Ha annak idején vita tárgyát is képezhetne az URODONAL kétségtelen hatása ma már elvitázhatatlan.

Dr. BETTOUX,

Montpellier orvosi fakultás tanára.
Chatelain Laboratoriumok 2. bis, Rue de Valenciennes, Páris.

Elhízottak, reumások, szívszélhűdésesek, köves lerakodásban, főfájásban, kitésekben, emésztési zavarokban szenvedők biztatok: az URODONAL, miként

a meleg víz a cukrot, oly könnyen és szinte észrevétel nélkül oldja fel a húgysavat. Dobjatok el magatoktól a botot és mankót és egyenesedjétek ki, mint az ifjúságok teljének idejében. Mert hála az URODONAL-nak, megtudjátok már emésztetni a húst és minden étket, ami ingere szemnek és száznak. Az URODONAL hatása előtt a salicilos, colchicus és jódos orvosságok, — amelyek különben pillanatnyi enyhülést okoztak csupán — valósággal eltöprelnek. Az URODONAL lefogyszítja, karcsúvá teszi az elhízottakat, a tehetetlenek visszanyerik életerejükét, a mondain nő, akinek a vérét megtisztította az URODONAL, visszakapja és továbbra is nagyszerűen konzerválhatja arcának üde bársonyosságát.

Kapható minden gyógyszerboltban és drogériákban.

ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELET DROGERIA „STANDARD” 2. STRADA ZORILOR BUCURESTI

Vasárnap délelőtt 10—1 óráig a vaggongyár zenekara játszik a „Vadászkürt” kerthelyiségében
Zóna-reggeli 1 pohár sörrel 20 lei. Belépti-díj nincsen.

Tüzifa

vaggontételben, ölszámra, fűrészelve és aprítva, legolcsóbban beszerezhető **Köves Dezső** fiatelepén Arad, Óvár-tér.

Izr. Leányinternátus

(ujjonnan átalakítva) felvesz bennlakó tanulókat, előkészít javító- és magánvizsgálatokra. Prospektussal készséggel szolgál

Internatul p. fete evrei
Arad, Poca I. Rüssu 3. 4145

Herzogl. Bayer. Hof-Kuranstalt

DIANABAD.

Bad Reichenhall.

Pneumatische Kammern-Kurmittel und Bäder aller Art, — Inhalatorien. — Chemisch-diagnostisches Laboratorium. **Modernste u. grösste Kuranstalt.**

Utazó, ügynöki állást

keresek fűszer, festék, cukorka, stb. szakmából. Címet kérek az Aradi Közlöny kiadóhivatalába. 4802

Ha közszükségleti,

alkalmi vagy ajándék-tárgyakat mérsékelt áron ohajt beszerezni, keresse fel

Salgónó bizományi helyiségét Arad, Str. Consistoriului (Batthyány-u) 12. I. em

Hirdetmény.

Mint vagyonbukott Klein Elemér curtiói fakeskedő esődtömeg-gondnoka közhírré teszem, hogy vagyonbukottnak curtiói fiatelepén levő 211.842 Lei becsértékű épületanyag zárt ajánlati árverés után eladatik. Az ajánlatok fixárakkal f. hó 25. délután 5 óráig juttatandók hozzám. A esődváltmány fentartja jogát, hogy amennyiben nem találja megfelelőeknek, az összes ajánlatokat elutasítsa.

Arad, 1927. augusztus 18.

Dr. Szuchy Pál ügyvéd

4860 Bul. Reg. Ferdinand 63. sz

Használt ólom

megvételre kerestetik.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lei, vastagabb betűvel 8; illetve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40, vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kívánt szavak alá húzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdezősködésekre válaszolunk. Ajánlatok, jellegű levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

ALKALMAZÁS.

BORPINCÉBEN írártos leány üvegmosásra és aduzasztálásra állandó munkára felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4344

JÓLFÓZÓ mindenfelé felvétetik. Löwinger. Ortutay-palota III. em. 17. 15296

KIFUTÓLEANY azonnalra felvétetik Salgónénál Arad, Strada Consistoriului (Batthyány-u.) 12. I. em. jobb. 1000

KERESEK nagy helyi ösmertességgel bírő ügynököt. tüzfifa eladásra. Cím Rudolf Mosse hirdetőben. 10431

GYORS és GÉPIRÓ, nő vagy férfi, ki vevőkkel is foglalkozna, előkelő iparvállalathoz kerestetik. Nyelvösmeret feltétlenül szükséges. Ajánlatokat referenciákkal Rudolf Mossehoz kérünk. 10432

GYERMEKSZERETŐ mindenfelé, ki főzni is tud, felvétetik. Samuel, Str. Mocioni (Orczy-u.) 18. 4333

VÉTEL ÉS ELADÁS.

URISZOBA, ebédlő, háló-, szalon, leány-szoba berendezés, bőrgarnitúra, fotelok, szőnyegek, íróasztalok, tükrök, festmények, szekrények, asztalok, székek, ágy, előszoba fal, függönyök, stóreok, asztalneműk, kredenc, diványok, porcellánok, vitrintárgyak, dísztárgyak, schezlon, terítők, iratszékény, virágállvány, stb. eladók. Salgónó, Str. Consistoriului 12. sz. (Batthyány-u.) I. em., jobb. 1000

GYÖNYÖRÜ perzsa szőnyegek, olcsón eladók. Arad, Calea Saguna (Varjassy Lajos-u.) 119. 4856

Ha venni, eladni akar, hirdetést adjon fel hamar! Rendkívül olcsó az ára — **negyvennyolc lejt** tesz köcskára

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyeget, szervizeket, férfi ruhákat, fehéreneműket, stb. bizományba vesznek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgónó, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

Értesítés! A n. 6 közönség szives tudomására adom, hogy Aradon, a Str. Matianu és Str. Barțiu (Föray- és Rákóczy-utók sarkán) teljesen ujonnan és modernül berendezett **cukrászdát nyitottam**, ahol állandóan elsőrendű cukrásztermények, fagyalt és jageekávé kapható. Pontos kiszolgálás. Szives pártfogást kér: **Dán Pál**.

Női harisnya asztalos cakkos szőke és „NIXE” cerna fátvól Lej 145.— Pamut harisnya 24.— Lejtől! Cerna harisnya erős, tartós 65.— Lejtől! Selyem harisnya 66.— Selyem harisnya sűrű erős és tartós Lej 128.— Férfi és gyermek divat harisnyák, zoknik és pátent harisnyák! Arad, Keztyúk! Női reform nadrág mosó L. 68.— Cerna I. minős. L. 240.— Csuppék órási választékban Str. Eminescu 13

Butorok részletre kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban. **GARA!** Arad, Piata Avram Jancu (Szabadság-tér) 10. szám **Cimre ügyelni!**

GERENDÁK, ablakok, eladók. Strada Alexandru Gavra 18. 4343

KÉT db. cementcserép készítő gép vasból 1500 préselt vaslemezzel olcsón eladó. Cím Hochstadt Dezső, Dei. 4357

SERTESKANOK, legelsőrendű fajmangolica Mezőhegyesről importált, többszörösen kitüntetett, köztenyésztesre ajánl Háromy gazdaság Str. Eminescu 5. szám. 4349

TISZTA RONGYOT gépek tisztogatósára keresünk megvételre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 600

OKTATÁS.

ZONGORA tanításon kezdők és haladók részére (akadémiai módszer, hangsúly technika) szeptember 1-től újból megkezdem. Zamfirné-Korány Klára, Bulevardul Regina Maria No. 9. I. emelet, új Neuman-ház. Érdeklődők d. e. 9—11-ig, délután 2—5-ig. 4360

INGATLAN.

ELADÓ Ujaradon egy ház, egy Hoffherr és Sohrantz-féle eséplőszekrény, egy három eke Romeo-féle traktorral és egy Ford teherautó. Felvilágosítással szolgál Dr. Hammen ügyvéd Ujaradon. 4861

Maculatura

papir 5 kgros csomagokban kapható. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Győződjön meg arról, hogy a legolcsóbban vesz TERAKOTTA és FAYENC kályhát! Fayenc burkolást, takaréktűzhely burkolást és ezek javítását valamint e szakmába végő munkákat lelkiismeretesen, felelőség mellett vállalom. — Munkabírásomat garantálja az, hogy Szilágyi és Társa cégnél, később pedig a Fayence gyárnál 20 évig e szakmában működtem. **Szives pártfogást kér!**

Varga Gyula, kályhás Arad, Str. G. Alexandrescu (Berosényi M.-u.) 39. sz